

-

GÖDÖLLŐ VÁROS POLGÁRMESTERE

ELŐTERJESZTÉS

A Képviselő-testület 2005. április 21-én tartandó ülésére

Tárgy: Javaslát a 2004. évi gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatok ellátásáról szóló átfogó értékelés elfogadására.

Előterjesztő: Dr. Gémesi György

Tisztelt Képviselő-testület!

A gyermekvédelemmel kapcsolatos jogszabályok nemzetközi alapja a Gyermek Jogairól szóló, 1989-ben született New York-i Egyezmény. Magyarország az egyezmény hazai kihirdetéséről az 1991. évi LXIV. törvény meghozatalával gondoskodott, vállalva ezzel az egyezményben foglaltak betartását és jogszabályainak a benne szereplő rendelkezésekhez való igazítását.

Az egyezménnyel való összhang biztosításának következményeként 1997-ben történt gyökeres változás a gyermekvédelmi, illetve családjogi területen.

1997-ben az Országgyűlés megalkotta a Gyermekvédelmi Törvényt, (1997.évi XXXI.tv.) amely a gyermekvédelem alapelveit, rendszerét és a gyámügyi igazgatás lényeges szabályait foglalja össze. Még ebben az évben megszületett az eljárásjogi rendelet is, a 149/1997. (IX.10.) Kormányrendelet a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról.

A Gyermekvédelmi Törvény végrehajtására megszületett a 15/1998. (IV.30.) Népjóléti Miniszeri rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről.

A Családjogi Törvény (1952.évi IV.tv.) mellett az említett jogszabályok a legalapvetőbb pillérei a gyermekvédelmi gondoskodásnak és a gyámügyi igazgatásnak.

A Gyermekvédelmi Törvény meghatározza a gyermekvédelem alapelveit, az alapvető jogokat és kötelezettségeket.

A törvény legfontosabb alapelve a gyermek családban történő nevelkedésének biztosítása.

Amennyiben ez nem lehetséges, úgy a jogszabály előírja, hogy a családjából bármely okból kikerült gyermek biztonságát, gondozását, nevelését, egészséges személyiségfejlődését ugyancsak biztosítani kell.

A gyermeknek joga van a fejlődésére ártalmas környezeti és társadalmi hatások, valamint az egészségre káros szerek elleni védelemre.

A gyermeknek joga van az emberi méltósága tiszteletben tartásához, a bántalmazással - fizikai, szexuális vagy lelki erőszakkal - az elhanyagolással és az információs ártalommal szembeni védelemhez.

A gyermeki jogok védelmét a Gyermekvédelmi Törvény minden olyan természetes és jogi személy kötelességévé teszi, aki a gyermekek nevelésével, oktatásával, ellátásával, ügyeinek intézésével foglalkozik.

A gyermekek védelmét pénzbeli, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások, illetve gyermekvédelmi szakellátások, valamint hatósági intézkedések biztosítják.

Gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot látnak el az egészségügyi szolgáltatást nyújtók, (védőnői szolgálat, házi orvos), a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók (családsegítő szolgálat/központ), a közoktatási intézmények, rendőrség, ügyészség, bíróság, a menekülteket befogadó állomások, valamint a társadalmi szervezetek, egyházak és alapítványok.

Ezeknek az intézményeknek és személyeknek törvényben foglalt kötelessége, hogy jelzéssel éljenek a gyermek veszélyeztetettsége esetén a gyermekjóléti szolgálatnál, és hogy bírósági eljárást kezdeményezzenek a gyermek érdekében.

A jelzés tehát ezen szervezetek, személyek számára kötelező, de azzal minden állampolgár élhet.

A jelzőrendszer megfelelő működésének tehát rendkívül fontos szerepe van a gyermekvédelem területén.

Az együttműködés tapasztalatairól a jelzőrendszeri tagok a 15/1998. (IV.30.) Népjóléti Miniszteri Rendelet 15.§ (7) bekezdésének értelmében 2005. március 22-én értékelték működésüket.

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 96.§-a alapján önkormányzatunknak a gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatai ellátásáról minden év május 31-ig átfogó értékelést kell készítenie. A beszámolót a Képviselő-testület megtárgyalja és dönt annak elfogadásáról, melyről a Pest Megyei Közigazgatási Hivatalt tájékoztatja.

A Gyermekvédelmi Törvény végrehajtására hozott 149/1997. (IX.10.) Korm. rend. 8-as számú melléklete tartalmazza az átfogó értékelés tartalmi követelményeit. Ennek alapján a gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatok 2004. évi ellátásáról az alábbi átfogó tájékoztatást adom.

1. Településünk demográfiai mutatói, különös tekintettel a 0-18 éves korosztályra

Gödöllő város népessége: **31.036 fő**, ideiglenesen bejelentkezettek száma: **1.781 fő**

Gyermek- és fiatalok száma: **7.528 fő**, ideiglenesen bejelentkezettek száma: **1.854 fő**

2. Az önkormányzat által nyújtott pénzügyi, természetbeni ellátások biztosítása:

Rendszeres gyermekvédelmi támogatás

A rendszeres gyermekvédelmi támogatás (a továbbiakban: rendszeres támogatás) célja a szociálisan hátrányos helyzetben lévő családok anyagi támogatása a gyermek családi

környezetben történő ellátásának elősegítése, illetve a gyermek családból történő kiemelésének megelőzése érdekében.

A települési önkormányzat képviselő-testülete a gyermeket rendszeres támogatásban részesíti, ha a gyermeket gondozó családban az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegét (**2004. évben 23.200, Ft**) és a családban történő nevelkedés nem áll a gyermek érdekével ellentétben, feltéve, hogy a települési önkormányzat rendelete alapján elrendelt vagyoni helyzet vizsgálata során a családban az egy főre jutó vagyon értéke nem haladja meg külön-külön számítva a nyugdíjminimum huszonötszörösét, vagy együttesen számítva a hetvenötszörösét.

Rendszeres gyermekvédelmi támogatásban 2004. évben, havonta átlagosan 1.100 fő részesült. Ebből több mint 90 % kiskorú, a nagykorúak a támogatást saját jogon kapták.

A rendszeres támogatásban részesülő családok száma havonta átlagosan 500 körül mozgott.

A támogatás mértéke a múlt évben 5.104,- Ft volt gyermekenként.

Az egész évben kifizetett támogatás összege 66.949.458,- Ft volt, ennek 10%-a terhelte az önkormányzatot, amely 6.694.946, Ft-ot jelentett.

Az év folyamán 668 esetben állapítottunk meg új ügyfél részére és 202 esetben szüntettünk meg rendszeres támogatást.

Új megállapításra irányuló kérelmet 6 esetben kellett elutasítanunk. Ezek mindegyike a kérelmező jövedelmi, vagyoni helyzetével indokolható, amely lényegesen magasabb életszínvonalat feltételezett, mint a kérelemben feltüntetett adatok.

Az is előfordult, hogy a vagyoni helyzet vizsgálata során az egy főre jutó vagyoni érték haladta meg a jogosultsági értékhatárt.

Rendkívüli gyermekvédelmi támogatás

Rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban az önkormányzat Képviselő-testülete a gyermeket abban az esetben részesíti, ha a gyermeket gondozó család időszakosan létfenntartási gondokkal küzd, vagy létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került.

Elsősorban azokat a gyermekeket, illetve családokat kell alkalmanként rendkívüli támogatásban részesíteni, akiknek az ellátásáról más módon nem lehet gondoskodni, illetve az alkalmanként jelentkező többletkiadások - különösen a szociális válsághelyzetben lévő várandós anya gyermekének megtartása, a gyermek fogadásának előkészítéséhez kapcsolódó kiadások, a nevelésbe vett gyermek családjával való kapcsolattartásának, illetve a gyermek családba való visszakerülésének elősegítése, betegség vagy iskoláztatás - miatt anyagi segítségre szorulnak.

A 2004. évben összesen 1.657 kiskorú részére nyújtottunk rendkívüli támogatást. Ez 1.023 családot érintett. A rendkívüli támogatás nevesített formája az újszülöttek köszöntése, mely minden újszülött esetében 10.000,- Ft összegű támogatást jelent. Ez 327 újszülöttet érintett az elmúlt évben, összesen 3. 270.000,- Ft összegben. A kifizetett

rendkívüli támogatások éves összege (az újszülöttek köszöntésével együtt) 15.601.233,- Ft volt.

Gyermekétkeztetés

Gyermekétkeztetés esetén a gyermek és a tanuló nappali rendszerű oktatásban történő részvételéig a bölcsődés, valamint az óvodás rendszeres gyermekvédelmi támogatásban részesülő gyermek után az intézményi térítési díj 100 %-át kell biztosítani.

Az előző körbe nem tartozó, rendszeres gyermekvédelmi támogatásban részesülő gyermek és tanuló után az intézményi térítési díj 50 %-át, három- vagy többgyermekes családoknál gyermekeként az intézményi térítési díj 50 %-át, tartósan beteg, vagy fogyatékos gyermek, tanuló után az intézményi térítési díj 50 %-át, a kollégiumi, externátusi ellátásban részesülő gyermek, tanuló után az intézményi térítési díj 30 %-át kedvezményként kell biztosítani **(normatív kedvezmény)**.

A normatív kedvezmény csak egy jogcímen vehető igénybe. Nem jár a tanulónak kedvezmény azon étkeztetésére, amely kedvezményre – a szakképzésre vonatkozó rendelkezések szerint létrejött – tanulói szerződése alapján már jogosult.

Erre a célra 28.231.986,-Ft került felhasználásra.

Rászorultsági étkezési támogatás állapítható meg a gyermek részére, ha a család önhibáján kívül a jövedelmi és vagyoni helyzete miatt arra rászorult és a gyermek napközbeni étkeztetése nem biztosított.

A támogatás mértéke 100 %, ha a kérelmező családjában az egy főre jutó havi nettó jövedelem nem éri el az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegét, 50 %-os térítésmentesség adható, ha a kérelmező családjában az egy főre jutó havi nettó jövedelem nem éri el az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 120 %-át.

A család havi nettó jövedelmébe a rendszeres gyermekvédelmi támogatás havi összegét nem kell beleszámítani.

Egyedi elbírálással, kivételes méltányosságból 100 % -os térítésmentesség adható, ha a családban súlyosan fogyatékos személyt, vagy gyermeket gondoznak.

Erre a célra 12.211.360 Ft került felhasználásra.

Üdülési támogatás

Üdülési támogatásban részesülhet az a gödöllői állandó lakóhellyel rendelkező személy, akinek a saját és vele közös háztartásban élő személyek jövedelme alapján kiszámított egy főre jutó havi nettó jövedelme – önhibájukon kívül – az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének a kétszeresét **(46.400, Ft.)** nem haladja meg. A támogatás mértéke – egyéni elbírálás alapján – a térítési díj 100 %-áig terjedhet.

Üdülési támogatás kizárólag az önkormányzat által fenntartott balatonlellei üdülő térítési díjához történő támogatás céljából igényelhető, kivéve a tartósan beteg, vagy fogyatékos gyermek gyógyüdülését.

Ebben a támogatási formában 397 fő részesült, a ráfordított támogatás összege 8.116.762, Ft volt.

Otthonteremtési támogatás

Az 1997. évi XXXI.tv. értelmében az **otthonteremtési támogatás** célja, hogy az átmeneti vagy tartós nevelésből kikerült fiatal felnőtt lakáshoz jutását, tartós lakhatása megoldását elősegítse.

Otthonteremtési támogatásra jogosult az a fiatal felnőtt, akinek

a) legalább hároméves időtartamú folyamatos - gondozási helyén töltött - nevelésbe vétele a nagykorúvá válásával szűnt meg, és

b) készpénzének, biztosításra vagy más célból lekötött betétjének, vagy ingatlan vagyonának értéke a nagykorúvá válásakor nem haladja meg az öregségi nyugdíj legkisebb összegének hatvanszorosát.

A támogatás felhasználható részben vagy egészben a fiatal felnőtt tulajdonába kerülő építési telek, életvitelszerű lakhatásra alkalmas lakás, családi ház, tanya vásárlására, illetve építésére, lakhatóvá tételére, tulajdon vagy tulajdonrész szerzéssel járó felújítására vagy bővítésére, bérlakás bérleti díjának kifizetésére, önkormányzati bérlakásának felújítására, bérlői jogviszony megvásárlására, államilag támogatott lakásprogramban való részvételre, valamint otthonteremtést elősegítő hitelintézeti kölcsön egyösszegű törlesztésére.

Indokolt esetben az otthonteremtési támogatás felhasználható a tartósan beteg vagy fogyatékos fiatal felnőtt megfelelő ellátását biztosító, az Szt. hatálya alá tartozó bentlakásos szociális intézménybe fizetendő egyszeri hozzájárulásra is.

A gyámhivatal határozata alapján a - székhelye szerinti - települési önkormányzat jegyzője az otthonteremtési támogatást a központi költségvetés terhére biztosítja.

Az otthonteremtési támogatás iránti igényt a kérelmező

a) a nagykorúvá válást követően, de legkésőbb a 24. évének betöltéséig,

b) ha a nagykorúvá vált fiatal felnőtt még tanulói, illetőleg hallgatói jogviszonyban áll, a tanulmányainak befejezéséig, de legkésőbb a 25. évének betöltéséig nyújthatja be. E határidő elmulasztása jogvesztő.

Otthonteremtési támogatás iránti kérelem 9 érkezett a gyámhivatalhoz az elmúlt évben, ezekből a gyámhivatal egyet utasított el. 8 fiatal felnőtt részesült otthonteremtési támogatásban, a támogatásként kifizetett összeg 10.362.000,-forint volt.

A gyermektartásdíj megelőlegezése

Az 1997.évi XXXI. tv. alapján a gyermektartásdíj megelőlegezésének akkor van helye, ha

- a) a bíróság a tartásdíjat jogerős határozatában már megállapította vagy van olyan külföldi bíróság, vagy más hatóság által hozott jogerős határozat, amelyet a Magyarországon élő gyermek javára nemzetközi szerződés vagy viszonyosság alapján kell végrehajtani,
- b) a gyermektartásdíj összegének behajtása átmenetileg lehetetlen, továbbá
- c) a gyermeket gondozó szülő vagy más törvényes képviselő nem képes a gyermek részére a szükséges tartást nyújtani,

feltéve, hogy a gyermeket gondozó családban az egy főre jutó havi átlagjövedelem nem éri el az öregségi nyugdíj legkisebb összegének kétszeresét.

Nincs helye a gyermektartásdíj megelőlegezésének, ha a kötelezett

- a) lakóhelye olyan államban van, ahol a tartásdíj nemzetközi szerződés vagy viszonyosság alapján nem érvényesíthető, vagy
- b) külföldi tartózkodási helye ismeretlen, vagy
- c) sorkatonai szolgálatának idejét tölti, vagy
- d) a jogosulttal közös háztartásban él

Nincs helye továbbá a gyermektartásdíj megelőlegezésének

- a) részösszegű megfizetés vagy részösszegű behajthatóság esetén, ha ennek mértéke a bíróság által megállapított gyermektartásdíj alapösszegének ötven százalékát meghaladja, vagy
- b) lejárt gyermektartásdíj esetén.

A feltételek fennállása esetén a gyermektartásdíj megelőlegezése a gyermek nagykorúvá válása után is megállapítható, illetve a már megállapított gyermektartásdíj továbbfolyósítható addig az időpontig, ameddig a középfokú nappali oktatás munkarendje szerinti tanulmányokat folytat, de legfeljebb huszadik évének betöltéséig.

A gyámhivatal előtt 2004-ben kezdeményeztek eljárást a fenti jogszabályok alapján, ez összesen 85 kiskorút érintett. A gyámhivatal 10 esetben elutasította a jogosult kérelmét, 17 esetben megelőlegezte a tartásdíjat, 35 esetben jelenleg is folyamatban van az eljárás.

Az esetek többségében a gyermektartásdíj megelőlegezése nem ismételtető, mivel a kötelezettel szembeni végrehajtás a megelőlegezéstől számított három év után sem jár eredménnyel, így a kiskorúak és az őket gondozó szülő tartásdíj nélkül marad.

A gyámhivatal ezekben az esetekben rendőrségi feljelentést tesz tartás elmulasztásának vétsége miatt.

A 2004. évben az ügyészség vizsgálatot folytatott a gyermektartás megelőlegezése területén, a felkért iratanyagokat az ügyészség rendben találta.

3. Az önkormányzat által biztosított személyes gondoskodást nyújtó ellátások bemutatása:

Az önkormányzat a Gyermekvédelmi Törvényben szabályozott személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekvédelmi alapellátások közül biztosítja a gyermekjóléti szolgáltatást. A gyermekjóléti szolgálat tevékenységéről a Forrás Szociális Segítő és Gyermekjóléti Szolgálat vezetője ad átfogó értékelést, melyet a 2. sz. melléklet tartalmaz. A jelzőrendszer 2004. évi működéséről szóló tájékoztatót a 3. sz. melléklet tartalmazza.

A Gyermekvédelmi Törvény a személyes gondoskodás keretébe tartozó alapellátásként írja elő a bölcsődei ellátást, melynek fenntartásáról három intézmény vonatkozásában önkormányzatunk gondoskodik. A bölcsődék a személyi és tárgyi feltételeknek megfelelően működnek.

A gyermekek orvosi ellátását az önkormányzat megbízási szerződéssel biztosítja.

Városunkban védőnői szolgálat és nevelőszülői tanácsadó szolgálat is működik.

Az intézmények rendszeres kapcsolatot tartanak fenn a Forrás Szociális Segítő és Gyermekjóléti Szolgálat szakembereivel az esetlegesen felmerülő problémák kezelése és megoldása érdekében.

Szükség esetén fejlesztést segítő szakember közreműködésével a tartósan beteg, fogyatékos gyermekek napközbeni ellátása is biztosított.

3. Jegyzői hatáskörben tett gyámhatósági intézkedések:

Védelembe vétel

Az 1997. évi XXXI. tv. (Gyvt.) 68. §-a alapján ha a szülő vagy más törvényes képviselő a gyermek **veszélyeztetettségét** az alapellátások önkéntes igénybevételével megszüntetni nem tudja, vagy nem akarja, de alaposan feltételezhető, hogy segítséggel a gyermek fejlődése a családi környezetben mégis biztosítható, a települési önkormányzat jegyzője a gyermeket védelembe veszi.

A települési önkormányzat jegyzője - a gyermekjóléti szolgálat javaslatának figyelembevételével - védelembe veheti továbbá

a) a szabálysértési hatóság értesítése alapján a szabálysértést elkövetett fiataalkorút,

b) a nyomozó hatóság nyomozást megtagadó határozata alapján a tizennegyedik életévét be nem töltött gyermeket,

c) a rendőrség, az ügyészség, illetve a bíróság jelzése alapján a bűncselekmény elkövetésével gyanúsított, vádolt fiatakorút.

A védelembé vétellel egyidejűleg a gyermek gondozásának folyamatos segítése és ellátásának megszervezése, a szülői nevelés támogatása érdekében a települési önkormányzat jegyzője a gyermek részére a gyermekjóléti szolgálat családgondozóját rendeli ki, és szükség esetén

a) kötelezi a szülőt, hogy folyamatosan vegye igénybe a gyermekek napközbeni ellátását, illetve a Kt. hatálya alá tartozó iskolaotthonos nevelést-oktatást, illetve kollégiumi ellátást,

b) kötelezi a szülőt, hogy gyermekével keressen fel valamely családvédelemmel foglalkozó személyt vagy szervezetet,

c) kötelezi a szülőt arra, hogy gyermeke vegye igénybe az egészségügyi szolgáltatásokat,

d) kezdeményezi a háziorvosnál - súlyos veszélyeztetettség esetén bármely orvosnál - a betegsége, illetve szenvedélybetegsége következtében állandóan vagy időszakosan kóros elmeállapotú szülő, illetve a gyermekkel együtt élő más hozzátartozó orvosi vizsgálatát,

e) intézkedik - az illetékes szervek bevonásával a gyermek egészségét veszélyeztető körülmények megszüntetéséről,

f) magatartási szabályokat állapít meg a gyermek számára a kifogásolt magatartás megszüntetése érdekében,

g) figyelmezteti a szülőt helytelen életvezetésének, magatartásának következményére, és felszólítja annak megváltoztatására.

A települési önkormányzat jegyzője - kérelemre bármikor, hivatalból évente - felülvizsgálja a védelembé vétel indokoltságát. Ha a védelembé vétellel a gyermek veszélyeztetettségét megszüntetni nem lehet, a gyermek érdekében a gyermekvédelmi gondoskodás más módját kell választani. Erre a jogkövetkezményre a szülőt figyelmeztetni kell.

Veszélyeztetésnek minősül az olyan - magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult - állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza.

Jegyzői hatáskörben 2004-ben indult ügyek során 5 eljárásban 7 gyermek védelembé vételére került sor.

A védelembé vétel felülvizsgálata 29 gyermeket érintett. A felülvizsgálat során a gyámhatóság 10 gyermek védelembé vételét megszüntette, míg 19 gyermek védelembé vételét továbbra is fenntartotta.

Nagykorúvá válás miatt 4 esetben került sor a védelembé vételi eljárás megszüntetésre.

Védelembé vétel elrendelésére jellemzően az alábbi okok miatt volt szükség:

- tanköteles kiskorú igazolatlan iskolai hiányzása, rossz tanulmányi eredmény,
- magatartási problémák, lopás, csavargás, rossz baráti társaság,
- gyógykezelés és gyógyszer-szedés elmulasztása,
- a szülők kapcsolati konfliktusa,
- gyermekjóléti szolgálattal történő együttműködés hiánya.

Jelenleg 11 gyermeket érint a szülők koldulással történő veszélyeztetése. Ezen kiskorú gyermekekkel a szülők Budapesten koldulnak annak ellenére, hogy önkormányzatunk rendszeres pénzbeli és természetbeni ellátással segíti megélhetésüket.

A védelembe vett kiskorúak családjában gyakran fordul elő alkoholizmus és más szenvedélybetegség, anyagi körülményeik rosszak.

A szülői nevelés hiánya, az elhanyagolás, a szabadidő hasznos eltöltésének hiánya miatt a gyermekek gyakran keverednek rossz társaságba, követnek el bűncselekményt.

A gyámhatóság 2 gyermek védelembe vételi eljárása során kérte a Pest megyei Betegjogi, Ellátottjogi és Gyermekjogi Közalapítvány gyermekjogi képviselőjének, Nyári Gabriellának a közreműködését.

A gyermekjogi képviselő szakmai közreműködése nagymértékben segítette a szülővel fennálló konfliktusok feloldását.

Ideiglenes hatályú elhelyezés

Gyámhatósági hatáskörben 2004. évben 2 esetben került sor azonnali intézkedésként kiskorú ideiglenes elhelyezésére.

Az elhelyezés oka mindkét esetben a gyermekek elhanyagolása, felügyelet nélkül hagyása volt.

A gyámhivatali eljárás eredményeként a gyermekek átmeneti nevelésbe kerültek.

4. A városi gyámhivatal hatósági intézkedéseire, feladataira vonatkozó adatok:

Gödöllő Város Gyámhivatala a 149/1997. (IX.10.) Kormányrendelet rendelkezése alapján a hatáskörébe utalt feladatokat Gödöllőn kívül ellátja 7 település (Csömör, Dány, Kerepes, Kistarcsa, Mogyoród, Nagytarcsa, Szada) vonatkozásában is.

A gyámhivatal tevékenységét 7 fő szakirányú végzettségű ügyintéző látja el.

A 2004. évben 1.387 esetben került sor határozat meghozatalára. Ezeket államigazgatási úton 20 esetben fellebbezték meg. A fellebbezések alapján saját hatáskörben a gyámhivatal 1 ízben módosított határozatot, 6 határozatot helybenhagyott a felsőfokú szerv, 6-ot megváltoztatott, 4-et megsemmisített.

A városi gyámhivatal feladat- és hatáskörét az 1997.évi XXXI. tv. 108-109. §-ai tartalmazzák.

108. § (1) A gyámhivatal az illetékességi területén az e törvényben, valamint külön jogszabályban meghatározott feladat- és hatásköröket gyakorolja.

(2) A gyámhivatal

- a) ellenőrzi a személyes gondoskodást nyújtó ellátást,
- b) ellenőrzi a gyámügyi igazgatási feladatok ellátását,
- c) véleményezi az ellátórendszer átalakítására vonatkozó javaslatokat,
- d) közreműködik a képzési, továbbképzési feladatok ellátásában,
- e) elsőfokú hatósági jogkört gyakorol a törvényben vagy kormányrendeletben megállapított ügyekben,
- f) felettes szervként jár el a törvényben vagy kormányrendeletben megállapított gyámügyi igazgatási hatósági ügyekben,
- g) ellátja a törvényben vagy kormányrendeletben hatáskörébe utalt egyéb közigazgatási feladatokat.

109. § A városi gyámhivatal a gyermekek védelme érdekében

- a) elhelyezi a gyermeket ideiglenes hatállyal a különélő másik szülőnél, más hozzátartozónál vagy alkalmas más személynél, illetve nevelőszülőnél, - ha erre nincs mód - gyermekotthonban vagy más bentlakásos intézményben,
- b) megállapítja a szülői felügyeleti jog feléledését,
- c) dönt a más szerv által alkalmazott ideiglenes hatályú elhelyezés megszüntetéséről és megváltoztatásáról,
- d) átmeneti nevelésbe veszi a gyermeket, és egyidejűleg gyámot (hivatásos gyámot) rendel,
- e) tartós nevelésbe veszi a gyermeket, és egyidejűleg gyámot (hivatásos gyámot) rendel,
- f) dönt az átmeneti és a tartós nevelésbe vett gyermek kapcsolattartásáról,
- g) figyelemmel kíséri az átmeneti nevelésbe vett gyermek és a szülő kapcsolatának alakulását, a szülőnek a gondozó személlyel vagy intézménnyel való együttműködését,
- h) dönt a gyermek átmeneti vagy tartós nevelésbe vételének megszüntetéséről,
- i) dönt az utógondozás és az utógondozói ellátás elrendeléséről,
- j) dönt a gondozási díjfizetési kötelezettség megállapításáról, illetve megszüntetéséről,
- k) megállapítja az átmeneti vagy a tartós nevelésbe vett gyermek lakóhelyét,
- l) dönt az átmeneti vagy tartós nevelésbe vett, speciális szükségletű gyermeknevelési felügyeletről,
- m) közreműködik a bírósági végrehajtási eljárásban.

Ideiglenes hatályú elhelyezés

Az 1997. évi XXXI. tv.72.§ -a alapján, ha a gyermek felügyelet nélkül marad, vagy testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését családi környezete vagy önmaga súlyosan veszélyezteti, és emiatt azonnali elhelyezése szükséges, a települési önkormányzat jegyzője, a gyámhivatal,

valamint a határőrség, a rendőrség, az ügyészség, a bíróság, a büntetés-végrehajtási intézet parancsnoksága (a továbbiakban: beutaló szerv) a gyermeket ideiglenesen

- a) a nevelésére alkalmas, azt vállaló különélő szülőnél, más hozzátartozónál, illetve személynél, vagy ha erre nincs lehetőség,
- b) a legközelebbi ideiglenes hatállyal elhelyezett gyermekek ellátását is biztosító nevelőszülőnél, vagy ha erre nincs lehetőség - az ideiglenes hatályú elhelyezés biztosítására is kijelölt - gyermekotthonban helyezi el.

Az ideiglenes hatályú elhelyezést megalapozó **súlyos veszélyeztetettségnek minősül** a gyermek olyan bántalmazása, elhanyagolása, amely életét közvetlen veszélynek teszi ki, vagy testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődésében jelentős és helyrehozhatatlan károsodást okozhat, illetve a gyermek által tanúsított olyan magatartás is, amely életét közvetlen veszélynek teszi ki, vagy testi, szellemi, értelmi, érzelmi fejlődésében jelentős és helyrehozhatatlan károsodást okozhat.

Az ideiglenes hatályú elhelyezéstől kezdődően a szülő gondozási, nevelési joga szünetel.

A gyámhivatal 11 esetben hozott ideiglenes hatályú elhelyező határozatot, ez összesen 16 kiskorút érintett. Külön élő szülőhöz 3 gyermeket helyezett el a gyámhivatal, harmadik személynél került elhelyezésre 6 gyermek, nevelőszülőhöz került 4, gyermekotthonba pedig 3 kiskorú.

Az elhelyezést a gyermeknek a szülő általi nagymértékű elhanyagolása, a törvényes képviselő halála, valamint a szülők kiskorút veszélyeztető mentális és életvezetési problémái indokolták.

A gyámhivatal feladatkörébe tartozik az ideiglenes hatályú elhelyezést követően a gyermek **végleges elhelyezése** is.

A gyámhivatal az ideiglenes hatályú elhelyezés elrendelésétől számított

- a) harminc napon belül megszünteti az ideiglenes hatályú elhelyezést, ha annak okai nem állnak fenn, vagy
- b) harminc napon belül elrendeli a gyermek átmeneti vagy tartós nevelésbe vételét, vagy
- c) hatvan napon belül pert indít az ideiglenes hatályú elhelyezés fenntartása vagy megváltoztatása mellett a gyermekelhelyezés megváltoztatása, illetve a szülői felügyelet megszüntetése iránt.

Ha a gyámhivatal az ideiglenes hatályú elhelyezés alapján azt állapítja meg, hogy a szülői felügyelet megszüntetésének okai nem állnak fenn, de a gyermek fejlődése a korábbi környezetében nincs biztosítva, 60 napon belül pert indít a szülő (szülők) ellen a gyermeknek a különélő másik szülőnél vagy harmadik személynél történő elhelyezése iránt.

Ha a gyámhivatal az ideiglenes hatályú elhelyezést követően azt állapítja meg, hogy a szülői felügyelet megszüntetésének okai fennállnak, 60 napon belül pert indít a szülő ellen a szülői felügyeleti jog megszüntetése iránt.

A gyámhivatal az ideiglenes hatályú elhelyezést **megszünteti**, ha

a) megállapítja, hogy az ideiglenes hatályú elhelyezés feltételei nem álltak fenn, és a gyermek fejlődése korábbi környezetében - szükség esetén védelembe vétel mellett - biztosítható,

b) a gyermeket átmeneti nevelésbe veszi,

c) a bíróság a szülői felügyelet megszüntetése, illetve a gyermek elhelyezésének megváltoztatása iránti perben jogerősen döntött,

d) a gyermeket családba fogadják,

e) a gyermeket örökbe fogadják,

f) a gyermeket tartós nevelésbe veszi.

A gyámhivatal 2004-ben az ideiglenes hatályú elhelyezést követően 6 gyermeket átmeneti nevelésbe vett, 1 esetben szülői felügyeleti jog megszüntetése, 3 esetben pedig gyermekelhelyezés iránt indított keresetet a gyámhivatal.

A bíróság minden esetben megalapozottnak találta a gyámhivatal kereseti kérelmét. Egy kiskorú esetében a gyámhatóság megszüntette eljárását, mivel további intézkedésre nem volt szükség.

Átmeneti és tartós nevelésbe vétel

A gyámhivatal az 1997.évi XXXI. tv. 77.§-a alapján a gyermeket **átmeneti nevelésbe** veszi, ha a gyermek fejlődését a családi környezete veszélyezteti és veszélyeztetettségét az alapellátás keretében biztosított szolgáltatásokkal, valamint a védelembe vétellel nem lehet megszüntetni, illetve attól eredmény nem várható, továbbá, ha a gyermek megfelelő gondozása a családján belül nem biztosítható.

Az átmeneti nevelésbe vétellel egyidejűleg a gyámhivatal a gyermeket nevelőszülőnél vagy -ha ez nem lehetséges- gyermekotthonban, illetve fogyatékos vagy pszichiátriai betegek otthonában helyezi el és egyidejűleg gyámot (hivatásos gyámot) rendel.

A gyámhivatal a gyermeket kötelezően **tartós nevelésbe** veszi, ha:

a) a szülő vagy mindkét szülő elhalálozott és a gyermeknek nincs felügyeletet gyakorló szülője,

b) a szülő, vagy mindkét szülő felügyeleti jogát a bíróság megszüntette,

c) a gyermek ismeretlen szülőktől származik,

feltéve, hogy nem lehet a gyermek neveléséről gyám kirendelése útján gondoskodni.

d) a szülő a gyermeke örökbefogadásához az örökbefogadó személyének és személyi adatainak ismerete nélkül tett hozzájáruló nyilatkozatot, feltéve, hogy a gyermek ideiglenes hatállyal nem helyezhető el leendő örökbefogadó szülőnél.

A gyámhivatal 2004-ben 11 kiskorút vett átmeneti nevelésbe, ezzel összesen 59-re emelkedett az átmeneti neveltek száma. Tartós nevelésbe 2 gyermek került, ezzel számuk jelenleg 7 fő.

A gyermekek átmeneti nevelésbe vételére a szülők életvitele, gondatlansága, a gyermek szülő általi nagyfokú elhanyagolása, gyermekbántalmazás, valamint a gyermek iskolakerülése, a szülővel való véglegesen megromlott és helyrehozhatatlan kapcsolata miatt került sor. Ezekben az esetekben nem volt lehetőség arra, hogy a gyermek családban maradjon.

Rendkívül fontos az elhelyezés során az, hogy a gyermek a továbbiakban is családi környezetben nevelkedjen. Ennek érdekében a gyámhivatal minden tőle telhetőt megtesz és szoros kapcsolatban áll a Pest Megyei Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat munkatársaival, akikkel egyetértésben, ha mód van rá, a gyermeket elsősorban nevelőszülőnél igyekszik elhelyezni.

Ha ez nem lehetséges, a kiskorúak gyermekotthonban, illetve a fogyatékos vagy pszichiátriai betegek otthonában kerülnek elhelyezésre.

A 2004. évi CXXXVI. törvény 71. § (6) bekezdése értelmében a gyámhivatal dönt az átmeneti vagy tartós nevelésbe vett, speciális szükségletű gyermeknevelési felügyeletről is.

A gyermekvédelmi törvény legfontosabb alapelve a gyermek családban történő nevelkedésének biztosítása, ezért amennyiben megszűnnek az átmeneti nevelésbe vétel indokai, a gyermek visszakerülhet családjába.

A gyermekek szülei a Gyermekjóléti Szolgálat gondozása alatt állnak, a családgondozók feladata megtenni mindent annak érdekében, hogy a gyermek visszakerülhessen családi környezetébe.

A gyámhivatal a szülő kérelmére vagy hivatalból a gyermek átmeneti nevelésbe vételét megszünteti, ha annak okai már nem állnak fenn.

A tapasztalat az, hogy a nevelőszülőnél elhelyezésre került gyermekek szülői kapcsolattartása nehezen működik, holott ez is elősegíthetné a gyermek hazakerülését. Sokszor a szülők nem fordítanak kellő gondot arra, hogy gyermekükkel fenntartsák a kapcsolatot, de előfordul olyan eset is, hogy a nevelőszülők gördítenek akadályt a láthatások megvalósulása elé.

Sajnos jellemző az előfordulása annak is, hogy a gyermekek a szülőktől nagy távolságokra kerülnek elhelyezésre, ami rendkívüli megterhelést jelent az egyébként is anyagi nehézségekkel küszködő szülők számára.

Ennek a problémának a kiküszöbölésében az önkormányzat szükség esetén segítséget nyújt pénzbeli ellátás formájában, de sajnos ezt a szülők nem minden esetben az adott célra használják fel.

A gyámhivatal feladata az átmeneti és tartós nevelés felülvizsgálata, amelyre évenként sor kerül, 3 éven aluli gyermek esetében pedig félévente történik felülvizsgálat. A gyámhivatal ennek alapján eleget tesz felülvizsgálati kötelezettségének.

Utógondozás, utógondozói ellátás

A gyámhivatal feladatkörébe tartozik a nagykorúvá vált átmeneti illetve tartós nevelésbe vett fiatalok utógondozása, utógondozói ellátásának biztosítása.

Az 1997. évi XXXI. tv. 92.§-a alapján az átmeneti vagy tartós nevelés megszűnése után - kivéve, ha a gyermeket örökbe fogadták - a gyámhivatal legalább egy év időtartamra elrendeli a gyermek és a fiatal felnőtt **utógondozását** feltéve, hogy az utógondozást a fiatal felnőtt maga is kéri.

Az utógondozás célja, hogy elősegítse a gyermek, illetve a fiatal felnőtt családi környezetébe való visszailleszkedését, önálló életének megkezdését.

A gyámhivatal 2004-ben 17 esetben rendelkezett utógondozás elrendeléséről, melynek során a legtöbb (7) esetben a TEGYESZ, 6 esetben a nevelőszülői hálózat, 3 alkalommal a gyermekotthon utógondozóját jelölték ki, egyszer fordult elő gyermekjóléti szolgálat családgondozójának kirendelése.

Az 1997. évi XXXI. tv. 93. §-a értelmében a gyámhivatal a fiatal felnőtt kérelmére, - illetve a gyermek nagykorúságának elérése előtt a gyám (hivatásos gyám) javaslatának figyelembevételével - elrendeli az **utógondozói ellátást**, ha a gyermek, illetve a fiatal felnőtt átmeneti vagy tartós nevelésbe vétele nagykorúvá válásával szűnt meg, és

a) létfenntartását önállóan biztosítani nem tudja, vagy

b) a nappali oktatás munkarendje szerint, vagy felsőfokú iskola nappali tagozatán tanulmányokat folytat, vagy

c) szociális bentlakásos intézménybe felvételét várja.

Az utógondozói ellátását a fiatal felnőtt huszonegyedik évének betöltéséig kérheti.

Utógondozói ellátás elrendelése érdekében az elmúlt évben 8 kérelmet nyújtottak be a gyámhivatal felé. Az év folyamán 7 fiatal felnőtt részesült utógondozói ellátásban.

Örökbefogadás

Az 1952.: évi IV. tv. (Csjt.) 46. §-ának értelmében az örökbefogadás **célja** az, hogy az örökbefogadó, valamint annak rokonai és az örökbefogadott között családi kapcsolatot létesítsen és elsősorban az olyan kiskorúak családi nevelését biztosítsa, akiknek szülei nem élnek, vagy akiket szülei megfelelően nevelni nem képesek.

Örökbefogadni csak kiskorú személyt lehet.

Az örökbefogadásnak kifejezetten a gyermek érdekeit kell szolgálnia. Az örökbefogadás során a gyermek érdekében minden olyan körülményt vizsgálni kell, ami egyértelműen tisztázza, hogy az örökbefogadás folytán a kiskorú egészséges testi, erkölcsi, szellemi fejlődése, személyi és vagyoni jogainak védelme minden tekintetben biztosított.

Nagyon fontos az örökbefogadó szándékának szilárdsága is. A jogszabályok éppen ezért rendkívül szigorú feltételeket szabnak az örökbefogadás létrejöttéhez.

A Csjt. 47. §-a szerint örökbefogadó csak az a teljesen cselekvőképes, nagykorú személy lehet, aki - a külön jogszabályban meghatározott - örökbefogadás előtti tanácsadason és felkészítő tanfolyamon eredménnyel részt vett, és személyisége, valamint körülményei alapján - a gyámhivatal örökbefogadás előtti eljárása során hozott határozata értelmében - alkalmas a gyermek örökbefogadására, továbbá a gyermeknél legalább 16, legfeljebb 45 évvel idősebb.

A rokoni, illetve a házastársi örökbefogadás esetén a korkülönbségtől, illetve a felkészítő tanfolyam elvégzésétől el kell tekinteni.

Nem fogadhat örökbe az, aki a szülői felügyelet megszüntetését vagy a közügyektől való eltiltást kimondó jogerős bírósági ítélet hatálya alatt áll.

A gyámhivatal a fentiek alapján az örökbefogadási ügyek között dönt **az örökbefogadó személyek alkalmasságáról** a Pest Megyei Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat javaslata, illetve a beszerzett környezettanulmány, háziorvosi igazolás és pszichológiai szakvélemény alapján.

A gyámhivatal 2004-ben 14 szülőt nyilvánított örökbefogadásra alkalmasnak. Ilyen irányú kérelem elutasítására nem került sor.

Az örökbefogadásnak két fajtája létezik. Az egyik a **nyílt örökbefogadás**, amelynek lényege, hogy az örökbefogadók és a vér szerinti szülők együttesen, nyílt tárgyalás keretében nyilatkoznak szándékukról.

Titkos örökbefogadásról akkor beszélhetünk, ha a vér szerinti szülő és az örökbefogadó szülő nem ismerik egymás adatait, a vér szerinti szülő nem kap értesítést gyermeke örökbefogadásáról, annak körülményeiről.

A gyámhivatal 2004-ben összesen 7 kiskorú örökbefogadását engedélyezte. Ebből egy örökbefogadás volt titkos, melynek során a tartós nevelt kiskorút nevelőszülei fogadták örökbe. Három kiskorút szülője házastársa fogadott örökbe.

A gyámhivatal tapasztalata az, hogy az örökbefogadások jellemzően nyíltak, tehát a vér szerinti szülők és az örökbefogadó szülők együttesen teszik meg nyilatkozatukat a gyámhivatal előtt. A gyámhivatal kapcsolatban áll olyan egyesületekkel, szervezetekkel, amelyek örökbefogadás közvetítésére jogosultak. Sok esetben az ő segítségükkel jön létre az örökbefogadás.

Az elmúlt évben 3 esetben is a Gólyahír Egyesület közreműködésével valósult meg örökbefogadás.

Az egyesület a válsághelyzetben lévő várandós anyáknak nyújt segítséget, így már a terhesség alatt létre tud hozni kapcsolatot a vérszerinti anya és az örökbefogadó szülők között. Az egyesület munkájának köszönhetően az örökbefogadók újszülött gyermeket fogadhatnak örökbe és általában már a gyermek születése előtt megismerik az édesanyát.

A Csjt. 48/A.§-a szerint a gyámhivatal az átmeneti nevelésbe vett gyermeket **örökbe fogadhatónak nyilvánítja**, ha a szülő gyermekével önhibájából egy éve nem tart rendszeres kapcsolatot, életvitelén, körülményein nem változtat, és emiatt az átmeneti nevelés nem szüntethető meg.

A gyámhivatal az átmeneti nevelésbe vett gyermeket örökbe fogadhatónak nyilvánítja abban az esetben is, ha

a) a szülő lakó- és tartózkodási helyét az új lakó- és tartózkodási helye hátrahagyása nélkül megváltoztatja, melynek felderítésére irányuló intézkedések fél éven belül nem vezetnek eredményre, vagy

b) a szülő fél éven át gyermekével semmilyen formában nem tart kapcsolatot.

A gyámhivatal a fenti okok miatt 4 gyermeket nyilvánított örökbe fogadhatónak.

A Csjt. 53/A. §-a alapján **az örökbefogadott tájékoztatást kérhet a gyámhivataltól vér szerinti szülőjének adatairól.** A tájékoztatás megadásához a vér szerinti szülő meghallgatása, továbbá, ha az örökbefogadott még kiskorú, az örökbefogadó vagy más törvényes képviselő meghallgatása is szükséges.

A vér szerinti szülő adatairól való tájékoztatást az előző rendelkezésekben meghatározott feltételek esetén sem lehet engedélyezni, ha a kiskorú örökbefogadott érdekeivel ellentétben áll.

A gyámhivatal 1 esetben adott tájékoztatást vér szerinti szülő adatairól, melynek során nagykorú személy kérte a gyámhivatal segítségét.

Vagyoni ügyek

A gyámhivatal tevékenységének rendkívül nagy százalékát teszi ki a kiskorúak vagyoni ügyének intézése.

A gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX.10.) Korm. rendelet 25. §-a alapján a szülő jognyilatkozatainak érvényességéhez a gyámhivatal jóváhagyása szükséges, ha a jognyilatkozat

- a) a gyermeket megillető tartásról történő lemondásra,
- b) a gyermeket örökösödési jogviszony alapján megillető jogra vagy kötelezettségre,
- c) a külön is visszautasítható vagyontárgyak öröklésének visszautasítására,
- d) a gyermek ingatlantulajdonának átruházására vagy bármely módon történő megterhelésére vonatkozik, ide nem értve azt az esetet, amikor az ingatlan ellenérték nélküli megszerzésével egyidejűleg kerül sor haszonélvezet alapítására,
- e) a gyermek tulajdonában álló ingatlanon vagy ingatlantulajdoni hányadon az építető részére tulajdonszerzést jelentő építési, épületbővítési vagy más értéknövelő beruházás engedélyezésére,
- f) a gyermek tulajdonában lévő ingatlanon vagy ingatlantulajdoni hányadon álló felépítmény teljes vagy részleges bontásának engedélyezésére,
- g) a gyermek lakásbérleti szerződésének közös megegyezéssel történő megszüntetésére vagy lakáscseréjéhez történő hozzájárulás megszerzésére,
- h) a gyermek által kötött tartási vagy életjáradéki szerződésre,
- i) a gyermek személyes tulajdonát képező, százezer forint értéket meghaladó mértékű ingó és készpénzvagyont érintő jogügyletre,
- j) a gyermek tulajdonát képező - százezer forint értéket meghaladó - értékpapírt, üzletrészt, részvényt érintő jogügyletre,
- k) a gyermek beszolgáltatott vagyonára,
- l) a gyermek részére ígért vagy adott ajándék visszautasítására vonatkozik.

A gyámhivatal a jognyilatkozat jóváhagyását elutasítja, ha a jognyilatkozatot tartalmazó okirat alaki szempontból érvénytelen.

A jognyilatkozat gyámhivatali jóváhagyása a jognyilatkozat érvényességéhez szükséges - jogszabályban előírt - egyéb feltételeket nem pótolja.

A gyermek tulajdonában lévő ingatlan tulajdonának átruházására vagy bármely módon történő megterhelésére vonatkozó jognyilatkozat jóváhagyásával kapcsolatos eljárásban a gyámhivatal az eset összes körülményeit mérlegelve azt vizsgálja, hogy a jognyilatkozat a gyermek érdekeit szolgálja-e.

A gyámhivatal 2004-ben 44 esetben hozott jóváhagyó határozatot kiskorú ingatlanának eladásával illetve megterhelésével kapcsolatosan.

A határozatok között van ingatlan adásvételére vonatkozó, közös tulajdont megszüntető, építési engedélyt, tartási szerződést jóváhagyó, de jelentősen megszorodtak a kiskorú ingatlantulajdonát érintő hitelfelvételi kérelmekkel kapcsolatos gyámügyi eljárások is. Ez utóbbi rendkívül problémás területet jelent, mivel a gyámhivatalnak azt kell eldöntenie, hogy a törvényes képviselők jövedelme, életvezetése lehetővé teszi-e azt, hogy a kölcsön törlesztő részleteit folyamatosan és rendszeresen fizessék.

Sajnos előfordult olyan eset, amikor minden jel arra mutatott, hogy a szülők képesek lesznek a hitelt törleszteni, erre mégsem került sor és a zálogszerződés felbontásához folyamodott a bank.

A gyámhivatal a vagyoni ügyek kapcsán a kiskorúakat érintő hagyatéki ügyekbe is bekapcsolódik. Ha szükséges, eseti gondnokot rendel a gyermek részére a hagyatéki tárgyalás során, ellenőrzi a törvényesség betartását és amennyiben szükséges, megfellebbezi a hagyatéki végzést.

A gyámhivatal a jogerős hagyatékátadó végzés alapján nyilvántartásba veszi a vagyonos kiskorúakat és vagyonukat. A gyámhatóság figyelemmel kíséri, hogy a kiskorúak örökölt vagyona a tulajdonukba kerül-e, azaz ellenőrzi, hogy az ingatlan tulajdonának változása földhivatali bejegyzésre került-e, illetve gondoskodik a 100.000,-ft-ot meghaladó készpénz gyámhatósági fenntartásos betétkönyvben való elhelyezéséről, gépkocsi átíratásáról, egyéb ingó vagyonnak a kiskorú birtokába kerüléséről.

Amennyiben egy kiskorú részére a gyámhivatal gyámhatósági fenntartásos betétkönyv megnyitását rendeli el, a törvényes képviselő abból pénz felszabadítását csak a hivatal jóváhagyása esetén eszközölheti.

A vagyoni határozatok nagy részét teszik ki a pénzfelszabadítást engedélyező határozatok, melyek meghozatala során a gyámhivatal vizsgálja, hogy a pénzüsszeget a szülő a gyermek érdekeinek megfelelően használja-e fel.

A Csjt. 81. §-a szerint a szülők gyermekük vagyonát biztosítékadás és számadás kötelezettsége nélkül kezelik s a vagyon állagáról is csak a kezelés megszűntekor kötelesek számot adni. A gyámhivatal minden nagykorúvá vált gyermeket értesít arról, hogy milyen vagyonnal rendelkezik, azt ki kezeli és felhívja a szülőket arra, hogy a vagyon átadására kötelesek.

Ha a szülők a gyermek vagyonának kezelése tekintetében kötelességüket nem teljesítik, a gyámhatóság a vagyonkezelést rendszeres felügyelet alá vonhatja, indokolt esetben biztosítékadásra és arra is kötelezheti a szülőket, hogy a vagyonkezelésről éppúgy adjanak számot, mint a gyám.

Kapcsolattartás

A kapcsolattartás célja, hogy a gyermek és a szülő, valamint a más kapcsolattartásra jogosult közeli hozzátartozó közötti családi kapcsolatot fenntartsa, továbbá az arra jogosult szülő a gyermek nevelését, fejlődését folyamatosan figyelemmel kíséresse, tőle telhetően elősegítse.

A gyermekétől különélő szülő joga és kötelessége, hogy gyermekével kapcsolatot tartson fenn, vele rendszeresen érintkezzen.

A gyermekkel való kapcsolattartásra mind a szülő, mind a nagyszülő, mind a nagykorú testvér, továbbá - ha a szülő és a nagyszülő nem él, illetőleg a kapcsolattartásban tartósan akadályozva van, vagy kapcsolattartási jogát önhibájából nem gyakorolja - a gyermek szülőjének testvére, valamint szülőjének házasársa is jogosult.

A gyámhivatal előtt 2004-ben 62 esetben kezdeményeztek kapcsolattartási eljárást.

A legjellemzőbb az, hogy szülői kapcsolattartási ügyben kell eljárnia a gyámhivatalnak, de egyre több nagyszülő fordul segítségért a hivatalhoz unokája láthatásának ügyében. Előfordult olyan eset is, amikor a nagykorú testvér kezdeményezett eljárást.

A gyámhivatal indokolt esetben előmozdítja a szabadságvesztésben vagy előzetes letartóztatásban lévő szülő gyermekével való kapcsolattartását, ha ez a gyermeket nem veszélyezteti. Ennek érdekében a gyámhivatal a szülő kérelmére, illetve a büntetés-végrehajtási intézet megkeresésére - a jegyző véleményének figyelembevételével - a gyermekkel kapcsolatos információkat adhat.

Erre az esetre is volt példa az elmúlt évben, melynek során a gyámhivatal elérte, hogy telefon és levél útján sikerült felvennie a kapcsolatot a szabadságvesztés-büntetését töltő édesapának a gyermekeivel, illetve a beszélő időpontjában meg is látogatták a kiskorúak az apát.

A kapcsolattartásról - a szülők megegyezésének hiányában, illetőleg a szülők és a gyám közötti vita esetében - a gyámhatóság dönt.

A gyámhivatal a kapcsolattartást elsősorban egyezség létrehozásával - tárgyalás megtartásával - rendezi. Ennek során a szülő és más kapcsolattartásra jogosult a folyamatos és az időszakos kapcsolattartás gyakoriságáról és időtartamáról, a gyermek átadásának és visszaadásának helyéről, idejéről és módjáról, a kapcsolattartás elmaradására vonatkozó értesítési kötelezettségről, az elmaradt kapcsolattartás pótlásáról, valamint - szükség szerint - egyéb formáiról megegyezhetnek. A gyámhivatalnak és a bíróságnak az egyezség létrehozása során törekednie kell a szülők és a 14. életévét betöltött gyermek közötti megegyezésre is.

Egyezség hiányában a gyámhivatal - a kapcsolattartás céljának megfelelően - a szülő és más kapcsolattartásra jogosult méltányos érdekére, körülményeire és a gyermek korára, egészségi állapotára, tanulmányi előmenetelére tekintettel a gyermek érdekében dönt.

A gyámhivatal a kapcsolattartás szabályozására irányuló kérelmet elutasítja, ha a jogosult a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését súlyosan veszélyeztette, illetőleg a szülő szülői kötelességeit saját hibájából tartósan nem teljesítette, illetve elhanyagolta, és magatartásán nem változtatott.

A gyámhivatal, illetőleg a bíróság a már megállapított kapcsolattartási jogot a gyermek érdekében - kérelemre - korlátozza, ha a jogosított a jogával a gyermek vagy a gyermeket nevelő személy sérelmére visszaél.

Visszaélésnek minősül az is, ha a jogosult nem a szabályozásnak megfelelően él kapcsolattartási jogával, illetve ha ezen kötelezettségének önhibájából 6 hónapig nem tesz eleget.

A kapcsolattartási jog korlátozása során a gyámhivatal vagy a bíróság a már megállapított kapcsolattartás formájának vagy gyakoriságának, továbbá időtartamának megváltoztatásáról dönthet.

A gyámhivatal, illetőleg a bíróság - kérelemre - meghatározott időre a kapcsolattartási jog szüneteltetését rendeli el, ha a jogosított a jogával a gyermek vagy a gyermeket nevelő személy sérelmére súlyosan visszaél. A szünetelés leghosszabb időtartama 6 hónap, különösen súlyos visszaélés esetén 1 év.

A gyámhivatal, illetőleg a bíróság a határozatában megállapított kapcsolattartási jogot - kérelemre - megvonja, ha a jogosított a jogával a gyermek vagy a gyermeket nevelő személy sérelmére súlyosan visszaél, és e magatartásával a gyermek nevelését és fejlődését súlyosan veszélyeztette.

A gyámhivatal 27 esetben szabályozta a kapcsolattartási ügyeket, 31 esetben határozattal zárta le az eljárást.

11 esetben született egyezség a felek között.

A gyámhivatal az átmeneti nevelésbe került gyermekekre vonatkozóan is szabályozza a kapcsolattartásra jogosultak számára a láthatást. 2004-ben 10 esetben hozott a gyámhivatal ilyen jellegű határozatot.

A kapcsolattartásra vonatkozó **bírósági határozat végrehajtásáról** a gyámhatóság gondoskodik. Ha a gyermeket nevelő szülő vagy más személy a kapcsolattartást szabályozó határozatnak önhibájából nem tesz eleget, a gyámhivatal határozatban figyelmezteti magatartásának következményeire. A határozat tartalmazza a gyermeket nevelő szülő vagy más személy felhívását a jogellenes magatartás megszüntetésére, illetve a jogellenes magatartás fenntartásának jogkövetkezményeire.

A gyámhivatal figyelmeztető határozatában foglaltak eredménytelensége esetén, feltéve, hogy a figyelmeztetés kézhezvételétől számítva még nem telt el 1 év, a gyámhivatal az Áe. végrehajtásra vonatkozó szabályait alkalmazza, azaz a kötelezettel szemben bírságot szabhat ki, melynek összege 100 000.-Ft-ig terjedhet.

A gyámhivatal 6 esetben alkalmazott végrehajtási cselekményt kapcsolattartási ügyben, 5 alkalommal hozott költségviselésre kötelező határozatot.

A gyámhivatal számára az egyik legproblematisabb terület a kapcsolattartás. Ennek alapvetően az az oka, hogy a hivatalhoz szinte kivétel nélkül abban az esetben fordulnak a szülők, nagyszülők, testvérek, ha családi kapcsolataik olyan mértékben megromlottak, hogy egymás között nem tudják azokat megoldani. A felnőttek közötti feszültség –sok esetben gyűlölködés- olyan mértékű, hogy még a legkisebb megegyezésre sem hajlandóak egymással, így a gyámhivatal minden igyekezete ellenére sem tud egyezséget létrehozni a felek között. A szülők sok esetben a gyermek érdekeit háttérbe szorítva igyekeznek igazukat bizonyítani és elsődleges céljuk nem a megegyezés, sokkal inkább a másik fél bosszantása. A szülők közötti elmérgesedett viszonyt a gyámhivatalnak nem feladata feloldani, de más szervek bevonásával kísérletet tehet ennek megvalósulása érdekében.

A gyámhivatal a gyermekjóléti szolgálat kapcsolatügyeletének közreműködését, a védelembé vétel elrendelését vagy a gyermekvédelmi közvetítői (mediációs) eljárás igénybevételét kezdeményezheti, ha a kapcsolattartás gyakorlása konfliktusokkal jár, folyamatosan akadályokba ütközik, illetve a szülők között kommunikációs zavarok állnak fenn.

A kapcsolattartási eljárások során szinte kivétel nélkül tapasztalható, hogy külső segítség nélkül nem tudják megoldani a helyzetet a szülők. A gyerekek személyiségének egészséges fejlődése a válás, illetve az azt követő új helyzet illetve a szülők közötti konfliktusok miatt veszélybe kerül, ezért a gyámhivatal a legtöbb esetben igénybe veszi a családsegítő és gyermekjóléti szolgálatok közreműködését, illetve ha szükséges, a jegyzői gyámhatóság felé védelembé vételi eljárás megindítását kezdeményezi.

A család problémáinak megoldásában segíthetne a családterápia alkalmazása vagy a Nevelési Tanácsadó által működtetett Kapcsolatügyelet igénybevétele, ahol szakemberek irányításával lehetne közelebb hozni a családtagokat egymáshoz. Sajnos a gyámhivatal tapasztalata az, hogy a szülők nem szívesen fogadják el az effajta kezdeményezéseket, sok esetben elzárkóznak az ilyen jellegű segítségtől és sértőnek találják a gyámhivatal részéről az ilyen irányú ajánlásokat.

A legproblémásabb esetekben az eljárásban érintettek pszichológusi segítségre szorulnának, de ez a segítségnyújtási módszer sem kedvelt az ügyfelek körében.

A 2003. évi IV. törvény 38. §-a rendelkezett a gyermekvédelmi törvény módosításáról, melynek értelmében egy új jogintézményt hozott létre a gyermekvédelemben. A törvénymódosítás alapján 2003. július 1-jén kezdte meg működését a **gyermekjogi képviselő**.

A gyermekjogi képviselő ellátja a gyermekvédelmi gondoskodásban részesülő gyermek jogainak védelmét, és segíti a gyermeket jogai megismerésében és érvényesítésében. A gyermekjogi képviselő kiemelt figyelmet fordít a különleges vagy speciális ellátást igénylő gyermek védelmére.

A gyermekjogi képviselő - Nyári Gabriella-, intézményünkkel is szoros kapcsolatban áll és a legproblémásabb kapcsolattartási ügyekben igyekszik segítséget nyújtani a szülők és a gyermekek számára.

A gyámhivatal számára nem csak a családban kialakult elmérgesedett viszony jelent problémát a kapcsolattartási ügyek intézésében.

A bíróság által hozott ítéletek sok esetben nem tartalmazzák a kapcsolattartás szabályozására vonatkozó részleteket, ezért a gyámhivatalnak nem áll módjában végrehajtani a kihagyott rendelkezéseket. Ilyen esetekben a gyámhivatalnak fel kell hívni a szülő figyelmét ismételt kereset benyújtására.

Gyámság, családbafogadás

Az 1952.: IV. tv. (Csjt.) 93. §-ának értelmében az a kiskorú, aki nem áll szülői felügyelet alatt, gyámság alá tartozik.

A gyámság alá tartozó kiskorú részére a gyámhivatal gyámot rendel. A gyámhatóság a gyámrendelés iránt hivatalból intézkedik.

A kiskorú legközelebbi rokonai kötelesek a gyámhatóságnak haladéktalanul bejelenteni, ha a kiskorú részére bármely okból gyám rendelése szükséges. A bíróság, az anyakönyvvezető, a hagyatéki leltározást végző és az egyéb államigazgatási feladatot ellátó szervek kötelesek a gyámhatósággal közölni a hivatalos eljárásuk során tudomásukra jutott minden olyan esetet, amelyben valamely kiskorú részére gyámot kell rendelni.

A gyámság viselése elsősorban azt illeti, akit a szülői felügyeletet gyakorló szülő közokiratban vagy végrendeletben gyámul megnevezett (nevezett gyám). Ha a szülői felügyeletre egyaránt jogosult szülők más-más gyámot neveztek meg, a körülmények figyelembevételével a gyámhatóság határoz afelől, hogy a gyámságot melyik viselje.

A nevezett gyámot csak akkor szabad mellőzni, ha a törvény értelmében gyámságot nem viselhet, vagy a gyámság átvételében gátolva van, végül ha kirendelése a kiskorú érdekét veszélyeztetné.

Nevezett gyám nemlétében a gyámhatóság elsősorban a gyámság ellátására alkalmas rokont, illetőleg a kiskorúval más családi kapcsolatban álló személyt rendel ki gyámul. Ha ilyen hozzátartozó nincs, a gyámhatóság más alkalmas személyt rendel ki.

Gyám lehet minden nagykorú személy, akivel szemben e törvényben meghatározott kizáró körülmény nem áll fenn.

Gyámságot nem viselhet az,

- a) aki gondnokság alatt áll,
- b) aki a szülői felügyeletet megszüntető vagy a közügyektől eltiltó jogerős ítélet hatálya alatt áll,
- c) akit a szülői felügyelet gyakorlására jogosult szülő a gyámságból közokiratban vagy végrendeletben kizárt,
- d) akinek szülői felügyeleti joga azért szünetel, mert gyermekét a gyámhivatal átmeneti vagy tartós nevelésbe vette,
- e) akinek a gyermekét örökbe fogadhatónak nyilvánították.

Törvény eltérő rendelkezése hiányában a gyám a gyámsága alatt állónak gondozója, vagyonának kezelője és törvényes képviselője.

A gyámot a gyámsággal járó jogok és kötelességek, ha a gyámhatóság másként nem rendelkezik, a kirendelő határozat kézbesítését követő naptól kezdve illetik meg, illetőleg terhelik.

A gyám működésében a gyámhatóság rendszeres felügyelete és irányítása alatt áll. Működéséről, különösen a gyámsága alatt álló kiskorú ügyeiről bármikor köteles felvilágosítást adni a gyámhatóságnak.

Az 1997. évi XXXI. tv. 70. §-a alapján a szülői felügyeletet gyakorló mindkét szülő vagy a szülői felügyeletet egyedül gyakorló szülő kérelmére - a különélő másik szülő meghallgatásával - a gyámhivatal hozzájárulhat ahhoz, hogy a szülő egészségi állapota, indokolt távolléte vagy más családi ok miatt a gyermeket a szükséges ideig más, általa megnevezett család átmenetileg befogadja, gondozza és nevelje, feltéve, hogy a **családbafogadás** a gyermek érdekében áll.

A családbafogadás ideje alatt a szülő felügyeleti joga szünetel.

A családba fogadó szülőt (szülőket) a gyámhivatal gyámul rendeli.

A családbafogadás az alapul szolgáló ok előrelátható fennállásáig tart. A családbafogadást a gyámhivatal a gyám tájékoztatása alapján évente felülvizsgálja.

A szülőt megilleti a kapcsolattartás joga, valamint a gyermek sorsát érintő lényeges kérdésekben való együttes döntési jog. A gyermek sorsát érintő lényeges kérdésekben felmerült vitákban a gyámhivatal dönt.

A gyámhivatal összesen 76 gyámság alatt álló gyermeket tart nyilván. A gyámok közül 47 családbafogadó személy, 29 fő harmadik személy.

Gyám kirendelésére a következők miatt volt szükség:

- a szülők elhaláloztak,
- a szülők szülői felügyeleti jogát a bíróság megszüntette vagy szüneteltette,
- a bíróság a gyermeket harmadik személynél helyezte el,
- a gyermeket a nagyszülő, vagy más családtag, illetve harmadik személy a szülők kérelmére családbafogadta,
- a gyermek vér szerinti szülei kiskorúak voltak, ezért a gyermek törvényes képviselője nem volt biztosított.

A gyámhivatal minden évben köteles a gyámság felülvizsgálatára, melynek során megállapítja, hogy a gyámság fenntartása továbbra is indokolt-e.

A gyámhivatal tapasztalata az, hogy a kirendelt gyámok –néhány kivételtől eltekintve– lelkiismeretesen és szeretettel nevelik a hozzájuk került gyermekeket, kötelezettségeiknek eleget tesznek, a gyámhivatallal és a gyermekjóléti szolgálat családgondozóival együttműködnek.

A családbafogadások esetén gyakran előfordul az, hogy a szülők nem látogatják gyermeküket, ami a kiskorúak számára nagy lelki megterhelést jelent. Mivel a családbafogadásra legtöbbször azért kerül sor, mert a szülők élethelyzetük (anyagi, életvezetési problémák vagy betegség) folytán nem képesek a gyermek nevelésére, általában a tartásdíj fizetésétől is –amire pedig kötelesek lennének– eltekintenek.

Családi jogállás rendezése

A 149/1997. (IX. 10.) Korm. Rendelet 54. §-ának rendelkezése alapján ha az anyakönyvvezető apa adatai nélkül anyakönyvezett gyermek születéséről küld értesítést, a jegyző tájékoztatja az anyát arról, hogy apai elismerő nyilatkozat felvételére a Gyvt. 125. §-a (3) bekezdésének b) pontja alapján bármely települési önkormányzat jegyzője, illetve bármely városi gyámhivatal illetékes.

Amennyiben a teljes hatályú apai elismerő nyilatkozat felvételére az anyakönyvvezető által küldött értesítés kézhezvételét követő 30 napon belül nem kerül sor, úgy a gyermek családi jogállásának rendezése érdekében az eljárást az illetékes gyámhivatal hivatalból folytatja le.

A gyámhivatal meghallgatja a kiskorú édesanyját és az anya jegyzőkönyvi nyilatkozatától függően megteszi a szükséges intézkedéseket a gyermek családi jogállásának rendezése érdekében.

Amennyiben van a gyermeket magáénak elismerő apa, a gyámhivatal a szülőkkel teljes hatályú apai elismerő nyilatkozatot vesz fel és az anyakönyvvezetőtől kéri a gyermek

újraanyakönyvezését. A teljes hatályú apai elismerő nyilatkozat felvételét a szülők a gyermek születése előtt is kérhetik. Amennyiben a várandós édesanya kiskorú, a gyámhivatal a méhmagzat részére eseti gondnokot rendel ki. Ha az apaságot megállapító teljes hatályú elismerő nyilatkozatot a gyermek születése előtt teszik, a fogamzás és a szülés feltételezett időpontját szakorvosi bizonyítvánnyal kell igazolni.

Ha az édesanya megnevezi a gyermek vér szerinti apját, de a megnevezett személy nem kíván teljes hatályú apai elismerő nyilatkozatot tenni, a gyámhivatal apaság megállapítása iránt pert kezdeményez a bíróságon, melynek során a kiskorú képviselőjére ügyvéd személyében eseti gondnokot rendel.

A gyámhivatal közreműködik az apaság vélelmének megdöntése során is, kérelemre eseti gondnokot rendel a kiskorú részére a perbeli képviselő érdekeiben.

A 149/1997. (IX.10.) Korm. Rendelet 60. §-a alapján a gyámhivatal a születési anyakönyvbe apa adatai nélkül bejegyzett gyermek részére képzelt személyt állapít meg apaként

a) a gyermek harmadik életévének betöltéséig az anya kérelmére bármikor,

b) a gyermek harmadik életévének betöltése után hivatalból, feltéve, hogy az apaság megállapítása iránt nincs per folyamatban.

A gyámhivatal az anya meghallgatásakor, illetőleg kérelméről a gyámhivatal jegyzőkönyvet vesz fel és lehetőleg vele egyetértésben állapítja meg a képzelt személy

a) családi és utónevét,

b) születési helyét és évét, hónapját, napját, (a továbbiakban: születési helyét és idejét),

c) lakóhelyét.

Ha az anya nem hallgatható meg - ismeretlen helyen tartózkodik vagy meghallgatása céljából a szabályszerű idézésre nem jelenik meg - a gyámhivatal belátása szerint állapítja meg a szükséges adatokat.

A gyámhivatal előtt 2004-ben 48 kiskorú családi jogállása rendeződött. Ebből 35 esetben született teljes hatályú apai elismerő nyilatkozat, apaság bírói megállapítására 4 esetben került sor. Képzelt apa megállapításáról a gyámhivatal 9 határozatot hozott.

A gyámhivatal 7 alkalommal járult hozzá a kiskorú nevében apaság vélelmének megdöntése iránti per megindításához.

Az elmúlt év tapasztalata azt igazolta, hogy továbbra is emelkedő tendenciát mutat a rendezetlen családi jogállású gyermekek születése és ezzel egyenes arányban emelkedett a kiskorú anyák gyermekvállalása is.

A szülők kevés esetben gondoskodnak a gyermek megszületése előtt a családi jogállás rendezéséről. Gyakori az olyan anya is, aki nem kíván apaként senkit megjelölni, illetve nem tudja ki a vérszerinti apja a gyermeknek. Sokszor előfordul az is, hogy a gyámhivatal idézésére meg sem jelennek az anyák, és a gyámhivatal a szülő meghallgatása nélkül kénytelen képzelt apa megjelöléséről gondoskodni.

Mivel megnőtt a kiskorú anyák száma, a gyámhivatalnak egyre több esetben kell az újszülött részére törvényes képviselőként gyámot kirendelni. Ezt a szerepet általában az anyai ági nagymama szokta vállalni.

Az utóbbi időben volt példa arra is, hogy a szülők nem tudtak megegyezni a gyermek családi nevééről, így a gyámhivatal –a szükséges intézkedések megtétele után- volt kénytelen határozni a kiskorú családi nevééről.

Kiskorúak házasságkötésének engedélyezése

A gyámhivatal feladata a 16. évét betöltött kiskorú házasságkötésének engedélyezése. A 149/1997. (IX.10.) Korm. Rendelet 34. §-a szerint a 16. évét betöltött házасuló a házasságkötés engedélyezése iránti kérelmet a gyámhivatalnál vagy az anyakönyvvezetőnél személyesen terjesztheti elő.

A gyámhivatal a határozathozatal előtt meghallgatja a házасulókat, a kiskorú házасuló törvényes képviselőjét és környezettanulmányt készít.

A gyámhivatal a házasságkötésre vonatkozó előzetes engedélyt akkor adja meg, ha

- a) a házasságkötés a kiskorú gyermek érdekét szolgálja,
- b) az engedély megadása iránti kérelmet a kiskorú gyermek szabad akaratából, befolyástól mentesen nyújtotta be,
- c) nem áll fenn házassági akadály.

A gyámhivatal a tárgyévben 4 esetben engedélyezte kiskorú részére házasságkötés engedélyezését. A házасulók közül minden esetben a lány volt kiskorú, míg a férj nagykorú.

A házasságkötést három esetben azért kérelmezték, mert a pár gyermeket várt, vagy már meg is született a közös gyermekük és az ő családi jogállását kívánták e módon rendezni.

A gyámhatósági és gyámhivatali tevékenységet érintő 2004. évi statisztikai adatokat az 1. számú melléklet tartalmazza.

6. A felügyeleti szervek által végzett szakmai ellenőrzések tapasztalatai

A Pest Megyei Főügyészség 2004. évben megvizsgálta a gyámhatóságnál a gyermekkel koldulás, továbbá a közoktatási törvényben meghatározott kötelezettségek megszegése miatt indult szabálysértési eljárások alapján indult védelembe vételi eljárásokat.

A vizsgálat célja annak elemzése volt, hogy ezekben az ügyekben érintett kiskorúak veszélyeztetettségét vizsgálja-e a gyámhatóság, annak megszüntetésére a szükséges hatósági vagy más intézkedést megteszik vagy kezdeményezik-e, továbbá hogy feltárja a szabálysértési hatóság és a gyermekvédelmi rendszer együttműködését.

A vizsgálat során a Pest Megyei Főügyészség a következőket állapította meg:

A hatóságok együttműködésében alapvető változás történt. A szabálysértési hatóság a gyermekkel koldulás és a közoktatási törvényben meghatározott kötelezettség megszegése miatt folytatott eljárás során hozott határozatait a gyámhatóságnak minden esetben megküldte.

A gyámhatóság a jelzés alapján a gyermekjóléti szolgálat javaslatát kérte és annak birtokában döntött a kiskorú védelembe vételének szükségességéről, vagy az eljárás megszüntetéséről.

A védelembe vételi eljárásokat lefolytatását a gondosság jellemzi. Valamennyi ügyben megkérték a gyermekjóléti szolgálat javaslatát, amely azt a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997 (IX. 10.) Korm. rend. rendelkezéseinek megfelelően tette meg.

Az ügyek többségében tárgyalás tartására is sor került, amelyen a szülőket és a meghallgatható korban lévő gyermeket is meghallgatták.

A gyámhatóság eljárásai és határozatai a jogszabályok rendelkezéseinek általában megfelelnek.

Az érintett gyermekek sorsát a gyámhatóság igyekszik figyelemmel kísérni, arról a gyermekjóléti szolgálattól tájékoztatást kér.

Az ügyészség az összes irat átvizsgálása után felhívta a gyámhatóság figyelmét, hogy a védelembe vételi eljárás során minden esetben tárgyalást kell tartani, valamint hogy a szabályszerű idézés ellenére meg nem jelenővel szemben éljen a törvény által megállapított szankcióval.

7. A jövőre vonatkozó javaslatok, célok meghatározása a gyermekvédelmi törvény előírásai alapján

A gyermekvédelmi törvény végrehajtására hozott 15/1998. (IV.30.) NM Rendelet 25.§-a a gyermekjóléti számára feladatként írja elő a helyettes szülői hálózat szervezését és működtetését, melynek létrehozásáról a gyermekvédelmi törvény 156.§ (3) bekezdése alapján legkésőbb 2005. december 31-ig kell gondoskodnia az önkormányzatnak.

A helyettes szülő a családban élő gyermek átmeneti gondozását saját családjában biztosítja, ez az ellátási forma előnyösebb a gyermek vérszerinti családjában való kiemelésénél, abban az esetben biztosítja a helyettes szülő a gyermek gondozását, nevelését, amikor a gondozó szülő átmenetileg krízishelyzetbe kerül. A helyettes szülői hálózat legalább 3 fő helyettes szülő vagy önálló helyettes szülő foglalkoztatását feltételezi. A gyermekjóléti szolgálatnak helyettes szülő-tanácsadó alkalmazásáról is gondoskodnia kell a helyettes szülők munkájának segítése, koordinálása, ellenőrzése céljából.

Szintén 2005.december 31-ig kell az önkormányzatnak gondoskodnia a családok átmeneti otthonának ellátási formájáról. A családok átmeneti otthona a krízishelyzetbe került családok számára nyújt megoldási lehetőséget.

8. A bűnmegelőzési program fő pontjainak bemutatása

Gödöllő Város Önkormányzata 2004. évben is kiemelt figyelmet fordított a bűnözés megelőzésére, valamint a kialakult problémák kezelésére.

A bűncselekmények megelőzése tekintetében rendkívül fontos a leleplezés, az eredményes felderítés és a felelősségre vonás feltételeinek megteremtése. Mindezek szellemében a rendőrkapitányság a felderítési hatékonyság elért szintjének megtartására, lehetőség szerinti fejlesztésére törekedett.

A bűncselekmények és az áldozattá válás megelőzése érdekében folyamatosan működik az **Áldozatvédelmi Iroda**, mely a rendőrkapitányság épületében folytatja tevékenységét.

A helyi televízióban, rádióban, valamint a sajtóban rendszeresen vagyonvédelmi felhívások jelennek meg. A SZEM mozgalom népszerűsítése céljából színes kiadványokat, szóróanyagokat juttatnak el a polgárőrök a lakossághoz.

Gödöllő város négy általános iskolájában szakképzett DADA oktatók évek óta tartják előadásait. Emellett több felkérés érkezett bűnmegelőzési előadás megtartására a kábítószerrel, illetve a gyermekeket érintő bűncselekményekkel kapcsolatban.

2004. évben is nagy sikere volt a Rendőrség Napja alkalmából megtartott rendezvénynek, ahol a szórakoztató programokon kívül négy jelentős vagyonvédelmi cég tartott bemutatót és adott ingyenes tanácsadást az érdeklődők számára.

A gyámhatósággal, illetve a gyermekjóléti szolgálattal évek óta jó a rendőrség kapcsolata, és a hatékonyabb együttműködés érdekében a Rendőrkapitányság és a Forrás Szociális Segítő és Gyermekjóléti Szolgálat közötti megállapodás értelmében amennyiben kiskorú gyermek sérelmére bűncselekmény elkövetésére kerül sor, vagy bűncselekmény kapcsán kiskorú személy az elkövető, a Rendőrkapitányság adatlapot tölt ki, melyet megküld a Forrás Szociális Segítő és Gyermekjóléti Szolgálat részére. A családgondozók felveszik a kapcsolatot a családdal és a gyermekkel, és amennyiben a család együttműködő, alapellátás keretében gondozásba veszik.

Gödöllő városában folyamatosan egy pár gépkocsizó rendőrjárőr lát el szolgálatot, ezen felül szükség esetén a közlekedési helyszínelő és a bűnügyi helyszínelő is közterületi szolgálatot teljesít. A rendőrség folyamatos jelenléte a közterületeken jelentősen emeli a lakosság biztonságérzetét. Bejelentés esetén minden alkalommal rövid időn belül megtörténik a rendőri intézkedés.

Önkormányzatunk, a rendőrkapitányság és az érintett szervek folyamatosan arra törekszenek, hogy az - állampolgárok által is - elvárt összefogás egyre kiterjedtebb külső és belső együttműködések révén valósuljon meg. Az együttműködés részben megállapodásokban szabályozott keretek között (polgárőrséggel, vadásztársaságokkal, horgászegyesületekkel), részben pedig a személyes munkakapcsolatok révén valósul meg.

A szakmai munka eredményességét, zökkenőmentességét nagymértékben elősegíti a helyi bírósággal és ügyészséggel fennálló napi kapcsolattartás, míg a lakosság igényeinek való megfelelés elengedhetetlen feltétele az önkormányzattal való szoros együttműködés.

A rendőrkapitányság sajtóreferense a Gödöllőn megjelenő valamennyi média képviselőjével rendszeres kapcsolatot tart fenn, melynek eredményeként a lakosság kellőképpen tájékozódik az aktualitásokról.

A megelőző munkában nagyobb hangsúlyt kell fektetni a felvilágosító tevékenységre, melynek során minden olyan információt el kell juttatni a veszélyeztetett személyi kör részére, mely a jogsértések megelőzését eredményezheti.

Továbbra is szorgalmazni kell a SZEM mozgalom elterjesztését, segíteni kell a már megalakult közösségek tevékenységét. Szintén kiemelt fontosságú a lakosság figyelmének

felhívása a vagyonvédelem terén, mivel egyre több ilyen jellegű bűncselekmény történik a városban.

A települési közrend és közbiztonság érdekében az állami és önkormányzati szervezetek együtt kell működniük. A települési rend és tisztaság védelméről az önkormányzat a közterület-felügyelet útján gondoskodik. A közterület-felügyelet közbiztonsággal kapcsolatos feladatainál inkább a közrend fenntartásában való közreműködésről beszélhetünk. Városunkban évek óta együttműködő a kapcsolat a közterület-felügyelők és a rendőrség, polgárőrség, a hivatal belső szervezeti egységei, illetve ha szükséges, a vám- és pénzügyőrség, az ÁNTSZ, a VÜSZI Kht. között. A feladat-végrehajtás eredményesebb lehet, ha a felügyelő lakossági támogatottsággal találkozhat.

Az egyenruhás jelenlét a közterületeken közvetve vagy közvetlenül kihat a közbiztonságra, mert van egy bizonyos visszatartó ereje.

A közterület-felügyelet fenntartása nem kötelező önkormányzati feladat, de működtetése eredményes eszköze a közszolgáltatási feladatok ellátásának. A felügyelet jelenlegi tárgyi feltételei elégségesek a feladatok megfelelő színvonalú teljesítéséhez. Nem tűnik indokoltnak a felügyelethez telepített feladatok, illetve a kényszerítő eszközök bővítése.

Gödöllő Város Önkormányzata 2001 óta folyamatosan működteti a Kábítószerügyi Egyeztető Fórumot (KEF). A KEF célja, hogy működésének eredményeként olyan fórumok szerveződjenek, amelyek túlzó bürokrácia nélkül hatékony keretbe foglalják a helyi kábítószer-ellenes törekvéseket.

A KEF létszáma folyamatos bővülést mutat, jelenleg 25 fővel működik, melynek tagjai az oktatási intézmények, a rendőrség, az egészségügyi intézmények munkatársai.

2004-ben a KEF-en belül különböző témaköröket érintően munkacsoportok jöttek létre, a Szabadidő Munkacsoport és a Mentálhigiénés Munkacsoport. A munkacsoportok feladata volt a helyi szabadidős programok feltérképezése. A Mentálhigiénés Munkacsoport iskolánként megvizsgálta a városi drogprevenációs tevékenységet.

2004-ben is pályáztunk a KEF tevékenységének fenntartása érdekében a Mobilitás Pályázati Igazgatóságnál. Sikeres pályázat által a KEF tevékenysége a 2005. évben is folytatódhat.

9. Önkormányzatunk és a civil szervezetek közötti együttműködés

A gyermekvédelmi gondoskodást illetően az alábbi civil szervezetek aktív közreműködésére számíthat az önkormányzat:

1. Magyar Máltai Szeretetszolgálat Gödöllői Csoportja

- adományok, önkéntes segítség, csomagok, bútorok szállítása-

2. Gödöllői Polgárőr Egyesület

- rendezvényeken történő rendfenntartás-

3. Royal Rangers Keresztény Ifjúsági Szervezet

- műsorok, rendezvények szervezése-

4. TÁMASZPONT Alapítvány

- fiatalok munkába állásának segítése-

5. Megyei Ifjúságsegítők Közhasznú Egyesülete

- pályázati lehetőségek, konferenciák szervezése-

6. Teljes Emberért Alapítvány

- programok szervezése, illetve közreműködés

7. Gólyahír Egyesület

- örökbefogadás közvetítése

A fenti szervezetekkel a Forrás Szociális Segítő és Gyermekjóléti Szolgálat aktív munkakapcsolatban áll. A Forrás által szervezett szabadidős programok szervezésében nemcsak a civil szervezetek közreműködésére, hanem városunkban több magánvállalkozó és cég támogatására számíthatunk.

A gyermekvédelmi gondoskodás terén végzett tevékenység csak akkor hatékony, ha a jelzőrendszeri tagok együttműködése folyamatos, illetve a gyermekvédelmi intézményhálózat biztosítja a gyermekeket érintő veszélyeztettség elhárítását. A fenti adatok és tények is azt igazolják, hogy a gyermekvédelmi gondoskodás terén önkormányzatunk felelősségvállalása nélkülözhetetlen. A jól működő ellátórendszer fenntartása és fejlesztése érdekében kérem a Képviselő-testület további támogatását.

Gödöllő, 2005. április 13.

Dr. Gémesi György

H a t á r o z a t i   j a v a s l a t

A Képviselő-testület a 2004. évi gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatok ellátásáról szóló, átfogó értékelést elfogadja.

Gyámhatósági, gyámhivatali tevékenység**2004. évi statisztikai adatok**

Gyámhatósági határozatok		
1.	Gyámhatósági határozatok száma:	1387
	Ebből államigazgatási úton megtámadott határozatok száma	20
2.	Saját hatáskörben módosított, vagy visszavont határozatok száma:	1
3.	Államigazgatási úton helybenhagyott határozatok száma:	6
4.	Jogsértés miatt megváltoztatott határozatok száma:	6
5.	Államigazgatási úton megsemmisített határozatok száma:	4
6.	Saját hatáskörben módosított, vagy visszavont határozatok száma:	-

Ügyiratforgalmi adatok		
1.	A Jegyzői Gyámhatóság részére iktatott ügyiratok alapszámmal:	105
	A Jegyzői Gyámhatóság részére iktatott ügyiratok alszámmal:	345
	Összesen:	450
2.	A Városi Gyámhivatal részére iktatott ügyiratok alapszámmal:	1430
	A Városi Gyámhivatal részére iktatott ügyiratok alszámmal:	4683
	Összesen:	6113

Nyilvántartott veszélyeztetett kiskorúak száma		
1.	Veszélyeztetett kiskorúak száma:	41
2.	Ebből (1-ből) környezeti okból veszélyeztetettek:	15
	Magatartási okból veszélyeztetettek:	15
	Anyagi okból veszélyeztetettek:	9
	Egészségi okból veszélyeztetettek:	2
3.	Ebből (1-ből) Alkoholizmus miatt is veszélyeztetettek:	8
	Lakáskörülmények miatt is veszélyeztetettek:	15
4.	Családok száma, amelyekben a veszélyeztetett kiskorúak élnek:	22

Jegyzői Gyámhatóság által védelembe vett kiskorúak száma		
1.	Védelembe vett kiskorúak száma:	24
2.	Ebből (1-ből) környezeti okból védelembe vett kiskorúak száma:	6
	Szülőknek felróható magatartási okból:	15
	Gyermeknek felróható magatartási okból:	3

3.	Ebből (1-ből) a Gyermekjóléti Szolgálat gondozott Más szerv jelzése alapján:	17
4.	Családok száma, amelyekben a védelemben vett kiskorúak élnek:	18
5.	A tárgyévben nyilvántartásba vett, védelemben vett kiskorúak száma:	7
6.	Kiskorúak száma, akiknek a védelemben vétele a tárgyévben megszűnt:	11

Jegyzői Gyámhatóság védelembevétel keretében elrendelt intézkedései

1.	Szülő kötelezése, hogy vegye igénybe a gyermek napközbeni ellátását:	2
2.	Szülő kötelezése, hogy keresse fel a családvédelemmel foglalkozó szervezetet:	2
3.	A gyermek és hozzátartozója orvosi vizsgálatának kezdeményezése:	2
4.	A gyermek egészségét veszélyeztető körülmények megszüntetéséről való intézkedés:	3
5.	A gyermek számára – kifogásolt magatartásának megszüntetése érdekében – magatartási szabályok megállapítása:	5
6.	A szülő figyelmeztetése, helytelen magatartásának megváltoztatására:	4
7.	Összes intézkedések száma (1-6-ig):	18
8.	Az összes intézkedések által érintett gyermekek:	24
9.	A gyámhivatalnál kezdeményezett eljárások:	4
10.	A gyámhivatalnál kezdeményezett eljárások által érintett gyermekek száma:	6
11.	A gyámhivatal által kezdeményezett büntetőeljárások:	2
12.	Ebből (11-ből) a kiskorú sérelmére elkövetett bűncselekmény miatt kezdeményezett eljárások száma:	2

A Jegyzői Gyámhatóság által elrendelt ideiglenes hatályú elhelyezések és az azt követő döntések

1.	A gyámhatóság által elrendelt ideiglenes hatályú elhelyezések száma:	2
2.	Ebből (1-ből) az ideiglenes hatályú elhelyezés összesen hány kiskorút érint:	2
3.	Ebből (2-ből) különélő másik szülőnél elhelyezett kiskorúak száma:	--
	Harmadik személynél elhelyezett kiskorúak száma:	--
	Nevelőszülőnél elhelyezett kiskorúak száma:	1
	Gyermekotthonban elhelyezett kiskorúak száma:	1
	Más bentlakásos intézményben elhelyezett kiskorúak száma:	--

A Városi Gyámhivatal által elrendelt ideiglenes hatályú elhelyezések és az azt követő döntések

1.	A Városi Gyámhivatal által elrendelt ideiglenes hatályú elhelyezések száma:	11
2.	Más szerv – rendőrség, ügyészség, bíróság, bv. intézet – által elrendelt ideiglenes hatályú elhelyezések száma:	--
3.	Ebből (1-ből) az ideiglenes hatályú elhelyezés összesen hány kiskorút érint:	16

4.	Ebből (3-ból) különélő másik szülőnél elhelyezett kiskorúak száma:	3
	Harmadik személynél elhelyezett kiskorúak száma:	6
	Nevelőszülőnél elhelyezett kiskorúak száma:	4
	Gyermekotthonban elhelyezett kiskorúak száma:	3
	Más bentlakásos intézményben elhelyezett kiskorúak száma:	--
5.	Ebből (3-ból) átmeneti nevelésbe vételek száma:	6
	Tartós nevelésbe vételek száma:	--
	Gyermekelhelyezés (megváltoztatás) iránti perindítások száma:	1
	Eljárás megszüntetése, védelembé vételi eljárás, vagy gyermekjóléti alapellátás kezdeményezésével:	3
		1
6.	Az átmeneti nevelésbe vett kiskorúak száma összesen:	7
7.	Tartós nevelésbe vett kiskorúak száma összesen:	--
8.	Szülői felügyeleti jog által indított perek száma (hány kiskorút érint):	1
9.	Gyermekelhelyezés iránti perindítások száma:	3
10.	Eljárás megszüntetése, védelembé vételi eljárás kezdeményezésével:	1

Családi jogállás rendezése

1.	Kiskorúak száma, akiknek családi jogállása a gyámhivatalnál az év folyamán rendeződött:	48
2.	Ebből (1-ből) apai elismerések száma:	35
	Apaság (anyaság) bírói megállapításának száma:	4
	Képzelt apa (szülők) megállapításának száma:	9
3.	Apaság (anyaság) vélelmének megdöntése iránti perindításhoz való hozzájárulások száma:	7

Családba fogadás

1.	Családba fogadott kiskorúak száma:	13
2.	Elutasított kérelmek száma:	--

Kapcsolattartási eljárások

1.	A tárgyévben kezdeményezett kapcsolattartási ügyek száma:	62
2.	Ebből (1-ből) a gyámhivatal által szabályozott jogerősen befejezett ügyek száma:	27
3.	Ebből (2-ből) határozattal befejezett ügyek száma összesen:	31
4.	Ebből (3-ból) átmeneti nevelt:	10
	Tartós nevelt:	--
5.	Egyezséggel befejezett ügyek száma összesen:	11
6.	Ebből (5-ből) átmeneti nevelt:	--
	Tartós nevelt:	--
7.	A gyámhivatal által szabályozott kapcsolattartási ügyekben alkalmazott végrehajtási cselekmények száma:	6
8.	Költségviselésre kötelező határozatok száma:	5
9.	A bíróság által szabályozott kapcsolattartási ügyekben alkalmazott végrehajtási cselekmények száma:	5

Szülői felügyelet megszüntetése iránti perindítások száma

1.	A szülői felügyelet megszüntetése iránti perindítások száma:	1
2.	Ebből (1-ből) az érintett szülők száma:	1
	Az érintett kiskorúak száma:	1
3.	A bíróság a keresetnek helyt adott:	1
4.	Ebből (3-ból) az érintett szülők száma:	1
	Az érintett kiskorúak száma:	1

Átmeneti neveltek száma

1.	Tárgyévben átmeneti nevelésbe vett kiskorúak száma:	11
2.	Örökbe fogadhatónak nyilvánítottak:	4
3.	Tárgyévben átmeneti neveltek száma összesen: (2004. december 31-én)	59
4.	Az átmeneti neveltek után fizetésre kötelezett hozzátartozók:	2

Tartós neveltek száma

1.	Nyilvántartott tartós neveltek száma:	7
2.	Ebből (1-ből) a szülő (k) halála miatt tartós nevelésbe vett kiskorúak száma:	--
	Lemondó nyilatkozat alapján (Csjt.48.§ (3)):	6
	Szülői felügyeletet megszüntető jogerős bírósági ítélet alapján:	1
3.	A tartós neveltek után gondozási díj fizetésére kötelezett hozzátartozók száma	-

Utógondozás elrendelése

1.	Az év folyamán elrendelt esetek száma:	17
2.	Gyermekjóléti szolgálat családgondozóját rendelték ki:	1
3.	Gyermekotthon v. nevelőszülői hálózat utógondozóját rendelték ki:	9
4.	TEGYESZ utógondozóját rendelték ki:	4

Utógondozói ellátás elrendelése

1.	Utógondozói ellátás iránti kérelmek:	8
2.	Elutasított kérelmek	--
3.	Az év folyamán elrendelt utógondozó ellátásban részesült fiatal felnőttek:	7
4.	Megszűnt utógondozói ellátás:	1

Gyámság

1.	Gyámság alatt állók száma:	76
2.	Családba fogadó személy látja el gyámságot	47
3.	Harmadik személy látja el a gyámságot	29
4.	Hivatásos gyám látja el a gyámságot	--
5.	Számadásra kötelezett gyámok	76

Gondnokság

1.	Gondnokság alatt állók száma	249
2.	Bíróság által gondnokság alá helyezettettek száma	182
3.	Kizáró gondnokság alatt állók száma	108
4.	Korlátozott gondnokság alatt állók száma	74
5.	A gyámhivatal rendelt gondnokot	67
6.	Ideiglenes gondnok lett kirendelve	66
7.	Zárgondnok lett kirendelve	1
8.	Hivatásos gondnok látja el a gondnokságot	53
9.	Egyéb gondnok látja el a gondnokságot	196
10.	Alkalmazott hivatásos gondnok	1
11.	Számadásra kötelezett gondnok:	196

Vagyoni ügyek

1.	Eladással, megterheléssel kapcsolatos jóváhagyott ügyek:	44
2.	Eladással, megterheléssel kapcsolatos elutasított kérelmek:	--
3.	Nyilvántartott ingó és ingatlan tulajdonos kiskorúak száma:	942
4.	Nyilvántartott ingó és ingatlan tulajdonos gondnokoltak száma:	38
5.	Kiskorúak száma, akiknek gyámi fenntartásos betétszámlája van:	143
6.	Kiskorúak betétbe helyezett összege:	149.e
7.	gondnokoltak száma, akiknek gyámi fenntartásos betétszámlája van:	60
8.	gondnokoltak betétbe helyezett összege:	68.e
9.	Kiskorúak száma, akinek államilag garantált értékpapírja van:	1
10.	Értékpapír névértéke:	400.e

Örökbefogadás és felbontás

1.	Engedélyezett örökbefogadások száma:	7
2.	Tartós nevelt volt	1
3.	Szülő hozzájárulási nyilatkozata alapján engedélyezett házastársi	3
4.	Szülő hozzájárulási nyilatkozata alapján engedélyezett egyéb	3
5.	Örökbe-fogadhatónak nyilvánított kiskorúak száma	4
6.	Örökbefogadásra alkalmasnak nyilvánított szülők száma:	14

Gyermektartásdíj megelőlegezése		
1.	Tárgyév folyamán gyermektartásdíj megelőlegezése iránt indult eljárás:	64
2.	Ebből (1-ből) az elutasított kérelmek száma: Folyamatban lévő ügyek száma: Megszűnt eljárások száma: Egyéb (pl.: kérelem-visszavonás):	10 35 -- 2
3.	Ebből (1-ből) megelőlegezések száma összesen:	17
4.	Ebből (3-ból) 1 évre: 2 évre: 3 évre: Ismételten:	2 1 13 1
5.	2003. december 31-én megelőlegezésben részesültek száma:	60
6.	Megelőlegezésre a tárgyév folyamán kifizetett összeg (ezer Ft):	6.774,e
7.	Megszűnt megelőlegezések száma:	18
8.	Folyósítás-felfüggesztés:	2

Otthonteremtési Támogatás		
1.	Otthonteremtési támogatási kérelmek száma:	9
2.	Elutasítások száma:	1
3.	Otthonteremtési támogatásban részesült fiatal felnőttek száma:	8
4.	Támogatásként kifizetett összeg (ezer Ft):	10.362

A gyámhivatal által érintett területen élők száma		
1.	Gödöllő népessége, kiskorú:	31.036 fő 7.528 fő
2.	Csömör népessége kiskorú:	7.687 fő 1.630 fő
3.	Dány népessége, kiskorú	4.385 fő 987 fő
4.	Kerepes népessége kiskorú:	9.492 fő 2.178 fő
5.	Kistarcsa népessége kiskorú	9.780 fő 1.977 fő
6.	Mogyoród népessége kiskorú:	5.369 fő 1.235 fő
7.	Nagytarcsa népessége kiskorú	3.016 fő 641 fő
8.	Szada népessége kiskorú	3.488 fő 820 fő

Forrás Szociális Segítő és Gyermekjóléti Szolgálat

☒: 2100 Gödöllő, Szabadság út 23.

☎/Fax: (28) 513-605 / (28) 430-423

2. sz. melléklet

**BESZÁMOLÓ
A GYERMEKJÓLÉTI SZOLGÁLAT 2004. ÉVI SZAKMAI
TEVÉKENYSÉGÉRŐL**

**Összeállította :
Klopkóné Szabó Tünde
intézményvezető**

TARTALOMJEGYZÉK

I. BEVEZETÉS

1

II. CSALÁDGONDOZÁS AZ ALAPELLÁTÁSBAN

2

III. A GYERMEKEK VESZÉLYEZTETETTSÉGÉNEK OKAI

4

IV. VÁRANDÓS ANYÁK GONDOZÁSA

8

V. A JELZŐRENDSZER TAGJAIVAL VALÓ EGYÜTTMŰKÖDÉS TAPASZTALATAI

11

VI. CIVIL ÉS EGYHÁZI SZERVEZETEKKEL VALÓ EGYÜTTMŰKÖDÉS TAPASZTALATAI

12

VII. PÁLYÁZATI PROGRAMOK

15

VIII. SZABADIDŐS ÉS EGYÉB KLUBFOGLALKOZÁSOK

16

MELLÉKLET

19

-
Csak boldog gyermekből lehet
boldog felnőtt, s csak ezekből lehet
boldog ország, boldog nemzet.”
/Kodály Zoltán/

BEVEZETÉS

Az 1997. évi XXXI. törvény 96.§ (6) szerint **a helyi önkormányzat a gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatainak ellátásáról minden év május 31-ig átfogó értékelést készít** amelyet a Képviselő- testület, illetve a közgyűlés megtárgyal. Az értékelést meg kell küldeni a megyei gyámhivatalnak.

A Gyermekjóléti Szolgálat 2004. évi munkájáról szóló **beszámolót a 149/1997. (IX.10.) Kormányrendelet 8. számú melléklete és a Népjóléti Irodavezetője által meghatározott szempontok alapján** készült.

Az elmúlt években a gyermekvédelem nagyobb hangsúlyt kapott helyi és országos szinten egyaránt. **A társadalomban és a gazdaságban bekövetkezett változások** ezt elkerülhetetlenné tették, annak ellenére, hogy a gyermekvédelem intézményes rendszere csupán **másodlagos szocializációs színtér**. **A gyermek személyiségének fejlődését lehetősége van pozitív irányba befolyásolni**, másrészt közvetítő szerepet tölt be a gyermek és a további fejlődését legoptimálisabban biztosító környezete között.

Gyermekvédelemről nem lehet család nélkül beszélni. **A gyermekvédelem rendkívül komplex feladat, felöleli a gazdasági, kulturális, szociális és oktatási területet is.**

Az érintett területeken dolgozók **összefogásával lehetséges csak eredményt elérni**. **A Gyermekjóléti Szolgálat munkatársai napi munkájuk során a hatékony együttműködésre törekednek a szakemberekkel.**

CSALÁDGONDOZÁS AZ ALAPELLÁTÁSBAN

A Gyermekjóléti Szolgálat családgondozói **komplex családgondozás** keretében foglalkoznak a család egészével.

A Gyermekvédelmi Törvény 38. §. szerint a **gyermekjóléti alapellátások célja** az, hogy hozzájáruljon a gyermek **testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődésének, jólétének, a családban történő nevelésének elősegítéséhez, a veszélyeztetettség megelőzéséhez és a kialakult veszélyeztetettség megszüntetéséhez, valamint a gyermek családjából történő kiemelésének a megelőzéséhez.**

A gyermekvédelem azokat a gyerekeket tekinti veszélyeztetettnek, akiknek személyiségfejlődését nagy valószínűséggel fenyegeti valamilyen károsodás. A károsodások az én-fejlődésben, a szocializációban, a magatartásban, az erkölcsi magatartásban, az értékorientációban és az igényszintben, esetleg az aktivitás vonatkozásában jelentkeznek mint viselkedési és kedélyéleti zavarok.

A veszélyeztetettség a személyiség fejlődésének a fenyegetettségét minősíti, a károsodás lehetőségére utal. A tünetek megjelenése azonban a már bekövetkezett károsodásoknak a jele.

Az **alapellátásban való gondozás** azt jelenti, hogy a kliensek **önkéntesen működnek együtt** a családgondozóval, aki a szociális munka módszereinek és eszközeinek a felhasználásával szolgálja a gyermek testi és lelki egészségének, családban történő nevelkedésének elősegítését, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzését, megszüntetését, illetve a családjából kiemelt gyermek visszahelyezését.

Kialakult veszélyeztetettség esetén **alapellátás** keretében a családgondozó **személyes segítő kapcsolat** keretében támogatja a gyermeket az **öt veszélyeztető körülmények elhárításában, személyisége helyes irányú fejlődésében.** A családgondozó segíti a szülőket a gyermek **ellátásának megszervezésében, a családban jelentkező működési zavarok megszüntetésében,** illetve kezdeményezi és összehangolja a szülők és más hozzátartozók részére a személyes gondoskodást.

A segítő kapcsolat első részében **a gyermeket körülvevő intézményi háló feltérképezése, a belső szakemberek együttműködésének a megszervezése, a külső intézményi kapcsolatok megszervezése** történik.

A veszélyeztetett gyermekek személyiségének megfelelő irányú fejlődése érdekében a családgondozó **a Szolgálat pszichológusát, a Nevelési Tanácsadó szakembereit, az iskola és óvoda gyermekvédelmi felelősét, gyermekpszichiátert** bevonja a gondozásba.

A Gyermekjóléti Szolgálat a családi konfliktusok megoldását az érintett családtagok közötti közvetítéssel, illetve más **konfliktuskezelő, családterápiás módszer** alkalmazásával segíti elő, vagy javaslatot tesz ilyen szolgáltatás igénybevételére.

A Gyermekjóléti Szolgálat szolgáltatásai minden gödöllői lakos számára térítésmentesen hozzáférhetőek és önkéntesen igénybe vehetőek.

A Szolgálat családgondozói az **eset összes körülményeinek feltárása után mérlegelik, hogy a kialakult veszélyeztetettség megszüntethető-e az önként igénybe vehető alapellátásokkal, vagy a gyermekvédelmi gondoskodás körébe tartozó, egyéb hatósági intézkedés kezdeményezésére van szükség.**

Az **alapellátás** keretein belül folytatott családgondozás **eredménytelen** akkor, **ha a szülő nem tartja be a megállapodásokat**, illetve ezeket rendszeresen megszegi. Tehát az együttműködés nem jön létre a két fél között. Eredménytelenséget jelent, ha a **gyermek együttműködési képtelensége miatt a veszélyeztető tényezők nem szűnnek meg**. Előfordulhat azonban az is, hogy az együttműködés mellett még mindig fenn állnak a veszélyeztető tényezők.

2004. évben **108 gyermeket** gondoztak a családgondozók **alapellátás keretében**. Ebből **63 gyermeket tartunk halmozottan veszélyeztetettként nyilván**. Az alapellátásra leginkább a **gyermek vagy/és szülő magatartása** miatt került sor, valamint a családok **anyagi, életviteli problémái** szerepelnek fő veszélyeztető tényezőként.

Az eddigi tapasztalatok azt mutatják, hogy hosszú távon az alapellátás eredményesebb. Ha együttműködik a gyermek, a szülő és a családdal foglalkozó szakemberek, akkor még időben elkerülhető, hogy bekerüljön a kiskorú hatósági intézkedés rendszerébe.

A GYERMEKEK VESZÉLYEZTETETTSÉGÉNEK OKAI

Az 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról meghatározza a **veszélyeztetettség fogalmát**, amely olyan magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza. A törvény előírja a Szolgálat számára a gyermekek veszélyeztetettségét **észlelő és érzékelő jelzőrendszer működtetését** a településen.

A jelzőrendszer működésének célja, hogy feltárja a gyermeket veszélyeztető tényezőket, elősegítve a problémák időben történő felismerését, valamint azok megoldását.

A jelzőrendszer működésének feladatai:

- kísérelje figyelemmel a településen élő gyermekek szociális helyzetét, életkörülményeit
- életformákat, a közösségi viszonyokat
- ellátó intézményeket
- ismerje és tárja fel a gyermekeket általában veszélyeztető okokat
- megoldásukhoz nyújtson segítséget
- nyújtson információkat a további eljárások érdekében.

A veszélyeztetettséget észlelő-és jelzőrendszeri tevékenység **nem hatósági jellegű**. Tevékenysége mindenkor a gyermek, és a család érdekeit kell szolgálnia. A jelzőrendszer valamennyi munkatársát **titoktartási kötelezettség terheli**.

A **gyermekvédelmi** munkában résztvevő **szakember** legjobb tudása szerint és a következő **elvek, etikai normák betartásával járul hozzá a gyermek jólétet szolgáló módszerek kialakításához és megvalósításához:**

- tiszteletben tartja a kliens egyéniségét és gondoskodik emberi méltósága, jogai megőrzéséről

- előítéletmentes -nemre, korra, és etnikai hovatartozásra, vallási és világnézeti meggyőződésre, nemi irányultságra, fogyatékosagra és egészségügyi állapotra való tekintet nélkül, valamint bármely egyéb hátrányos megkülönböztetés kizárásával tevékenykedik
- elfogadja, hogy egy adott cél elérése érdekében kapott információt csak jóváhagyással lehet más célra felhasználni, vagyis tiszteletben tartja a rábízottak magánéletét, továbbá a velük vagy másokkal való kapcsolat során róluk nyert bizalmas információt.

A veszélyeztetettséget észlelő jelzőrendszer hatékony működése érdekében a Gyermekjóléti Szolgálat **családgondozói** a város oktatási- nevelési intézményeiben továbbra is **ügyelet tartanak**. Így a gyermekvédelmi felelősökkel személyesen tartják a kapcsolatot. Az iskolák, óvodák és egyéb jelzőrendszeri tagok **írásban jelzik** egy- egy gyermek esetében a problémát.

A feltárt veszélyeztetettségi okok bemutatására az alábbiakban kerül sor korcsoportonként

A Védőnői Szolgálattal szükséges kapcsolatot tartani **fiatalkori terhesség esetén**, ami az anya kiskorúságából adódóan sokoldalú figyelmet igényel. A védőnők azok, akik először találkoznak a gyermekekkel miután hazakerülnek, és észlelik az esetleges veszélyeztető tényezőket a kisbaba környezetében. Ilyen ok lehet a nagyfokú **higiénés probléma, érzelmi labilitás, a pénzügyi instabilitás, érzékelhető párkapcsolati konfliktusok**. A Gyermekjóléti Szolgálat munkáját a védőnők szakvéleményeikkel és gondozási tevékenységükkel segítik.

A gödöllői **bölcsődékben** 185 fő gyermek részesül ellátásban. Ebből a létszámból - viszonylag kevés - 3 fő gyermeket tartanak veszélyeztettként nyilván. A bölcsődei szakemberek **veszélyeztető tényezőnek vélik a gyermeki agressziót, az anyagi elszegényesülést, lakásproblémákat és a szülők alkoholizmusát**.

Az **óvodába** kerüléssel a csoportban és kortárskapcsolataiban is megfigyelhető disszonancia egy- egy kiskorú esetében. Az óvodákban tartott rendszeres személyes ügyelet inspirálja az óvodapedagógusokat az esetek szóbeli megbeszélésére, nehézségeik megemlékezésére.

Az óvónők elmondásai és az írásos jelzések nagyon sok problémát jeleznek a **válások után a gyerekek személyiségében bekövetkező változásokról, a családi konfliktusokba bevont gyerekek óvodai megnyilvánulásairól.** A veszélyeztető tényezők között szerepelnek még **az otthoni nevelés hiányosságai, a média nagy mértékű káros hatásai, a gyerekkori agresszivitás.** A jelzőrendszeri beszámoló tartalmazza részletes felsorolásban az óvoda által veszélyeztető tényezőnek ítélt okokat.

Az iskolában halmozottan jelentkeznek a problémák. Itt különbséget kell tennünk az általános és a középiskolás korú veszélyeztetett gyermekek problématípusai között. A gyermekek életkorából adódóan más-más jellegű károsító tényezőkkel találkoztunk. Az általános iskolákban **magas az igazolatlan órák száma, a tanítási órákon tanúsított deviáns magatartási formák, rongálások, lopások, illegális pénzügyi tranzakciók.**

Az iskolai életen kívül a gyerekek problémáinak másik megnyilvánulási területe az otthoni környezet. **Kevés a szülői felügyelet, a következetes nevelés, számonkérés, vagy éppen az értő odafigyelés.** Egyre nagyobb nehézségeket okoznak a családoknak a **megemelkedett anyagi terhek, a munkanélküliség** és ebből adódó frusztráltság, negatív érzelmi, lelki állapot, esetleges egészségügyi problémák.

A helyi középiskolákból minden veszélyeztetett gyermekről a Szolgálat fogadja a jelzéseket, még akkor is ha nem minden esetben gödöllői illetőségű kiskorúról van szó. Ezekben az esetekben felvesszük a kapcsolatot a kiskorúak lakcím szerint illetékes Gyermekjóléti Szolgálatával, és továbbítjuk az iskola segítség kérését (jelzőlapját) az ügyben.

A középiskolákban szintén az engedély és igazolás nélküli távolmaradás okoz gondot. A szülők nincsenek tisztában a gyermek óra-és időbeosztásával, ami nagy kísértés egyes kamaszoknak. Probléma a **nem megfelelő kortárskapcsolat a negatív mintakövetés.** Ez a veszélyeztető ok megfigyelhetően egyre jobban eltolódik a fiatalabb korosztály felé.

2004-ben gyakrabban fordult elő, hogy egy gyermek **abbahagyja tanulmányait 16 éves korának betöltése után.** A nyilvántartásunkban lévő gondozottak közül 9 fő maradt ki 16. életéve betöltése után az iskolarendszereből. A túl korai szexuális kapcsolat, a **felelőtlen párkapcsolatok** magukban rejtnek a nemiséggel összefüggő problémákat. **Nőtt a kiskorú abortuszra jelentkezők száma.**

Egyre többen keverednek szabálysértési és bűnügyekbe, illetve kapnak pártfogó felügyeletet. Ezeknek a száma 2004-ben 46 eset volt.

A kiskorúaknál és a fiataloknál általános probléma a **dohányzás, a cél nélküli csavargás, játéktermek látogatása, kábítószer-fogyasztás. A családi élet zavarai a sorozatos családi konfliktusokban, az anyagi problémákban, nevelési nehézségekben és a szülői tekintély elvesztésében mutatkoznak meg .**

2004. évben 40 kiskorút gondoztunk védelembé vétel keretében.

A **védelembé vétel alatti családgondozás** alapjaiban nem különbözik az alapellátástól, de a Szolgálaton kívülről, **a Gyámhatóság részéről ellenőrzött kapcsolat van a családgondozó és a család között.** Nagyon fontos, hogy a család ne a hatóság meghosszabbított kezének érezze a kirendelt családgondozót. A hatóság előtt közösen vállalt feladatokat végre kell hajtaniuk a családtagoknak. Ez már hatósági intézkedés, az együttműködés itt nem önkéntes, eredményessége egyénenként változik.

A legfőbb veszélyeztetettségi okok gyakoriságuk szerint 2004-ben:

- szülők és család életviteli problémái
- családi konfliktusok (szülők egymásközti, szülő-gyermek közti)
- anyagi (megélhetési és lakhatással összefüggő) problémák
- gyermeknevelési nehézségek
- magatartászavar, teljesítményzavar

VÁRANDÓS ANYÁK GONDOZÁSA

Az 1997. évi XXXI tv. 39. § (2) c.) pontja a következő feladatot határozza meg:

„A gyermekjóléti szolgáltatás feladata a gyermek testi, lelki egészségének, családban történő nevelésének elősegítése érdekében **a szociális válsághelyzetben lévő várandós anya támogatása, segítése, tanácsokkal való ellátása, valamint a családok átmeneti otthonában igénybe vehető ellátáshoz való hozzájutás szervezése**”.

A Forrás Szociális Segítő és Gyermekjóléti Szolgálat 2004. évben is látott el **várandós anyákat**, bár a Gyermekjóléti Szolgálat működésének összességében a tevékenységeknek nem meghatározó.

A **Szolgálatot felkereső anyák** nem voltak ismeretlenek a családgondozók számára. Elsősorban **anyagi támogatások igénybevételének elősegítése és a hivatalos ügyek intézése** céljából keresték fel Szolgálatunkat, vagy érdeklődnek telefonon. **Céljuk annak megismerése, hogy helyzetükben mire számíthatnak az állami ellátó rendszertől, hová fordulhatnak a támogatásokhoz való hozzájutás érdekében.** A személyesen megjelenő kismamák igénylik a **kérelmek megírását** a velük foglalkozó családgondozótól, illetve a már megkapott válaszok értelmezését, annak biztosítékául, hogy azt kapták-e, ami jár nekik.

Ennek érdekében igyekszünk **figyelemmel kísérni a társadalombiztosítási ellátások változását, és naprakész információval rendelkezni**, hogy a kérelmek mellé milyen iratok becsatolásával kerülhető ki a hiánypótlási felhívás. Amennyiben olyan kérdéssel találkozunk, amire nem ismert a válasz, úgy **a családgondozó értekezik az illetékes hatóságokkal, így mentesítve az utazástól a klienseket.**

Sok kérdést kaptunk a **születendő gyermek családi jogállásának rendezésére vonatkozóan, és a várható gyermektartásdíj-igény érvényesítésére is.** Esetenként előfordult, hogy **lakáshoz jutás lehetőségéről, vagy a lakáskörülmények jobbítása érdekében a gyermekkel összefüggő hitelfelvétellel** (szoc.pol. kedvezmény) kapcsolatosan érdeklődtek a kismamák.

Gyakran előfordul, hogy a kliensek összekeverik a Gyermekjóléti Szolgálatot a Családvédelmi Szolgálattal, és itt kérik a segítséget terhesség megszakításhoz. Ekkor

tapintatosan próbálunk beszélgetést kezdeményezni a kliens helyzetéről, és ismertetjük a lehetőségeket a gyermek megtartása érdekében, de a döntés joga a klienseket illeti.

A hivatali ügyek intézésének elősegítése mellett, **15 várandós anyával - közülük 5 fő egyedülálló - foglalkoztunk rendszeres gyakorisággal 2004-ben. A kismamáink közül ezidáig 9-en adtak életet egészséges gyermeknek.**

Egy fő döntött úgy, hogy a felajánlott segítség ellenére a terhességet megszakíttatja. Egy fő esetében spontán vetélésre került sor. Őket mentálhigiénés, lelki gondozásban részesítettük a történetek feldolgozásának elősegítése érdekében.

A Gyermekjóléti Szolgálat e téren is rendszeresen együttműködik a Védőnői Szolgálattal.

Gödöllőn található a **Tessedik Sámuel Anyaotthon**, ahol a családok átmeneti otthona részlegébe, várandós kismamákat is fogadnak. Az ő esetükben a Gyermekjóléti Szolgálat család gondozói biztosítják az alapellátásban való gondozást. A 2004. évben a gondozott terhes kismamák közül 3 fő az intézmény ellátottjai közül került ki.

Az **1997 évi XXXI tv. 125. §** a következő rendelkezést tartalmazza:

„(13) Azt a krízishelyzetben lévő várandós anyát, aki állapotát környezete és hozzátartozói előtt titokban szándékozik tartani (a továbbiakban: titkolt terhesség) kérelmére bármely családok átmeneti otthonának be kell fogadnia.”

A 2004. évben titkolt terhesség miatt történő elhelyezési kérelemmel nem fordultak a Szolgálathoz. A terhessége okán sem kérte senki az elhelyezését családok átmeneti otthonában.

A Szolgálat gyűjti az adományokat és továbbítja a rászoruló várandós anyák részére. Szoros és rendszeres kapcsolatban vagyunk a gödöllői iskolákkal és gyermekvédelmi felelősökkel is a várandós anyák gondozása érdekében.

A segély kérelmek érdemi elbírálása érdekében a Polgármesteri Hivatal felkérésére rendszeresen készítünk környezettanulmányt, és ennek során is megismerkedünk várandós kismamákkal. Ekkor a környezettanulmány készítése mellett lehetőség adódik,

hogy beszélgetés közben a családgondozó rákérdezzen az elképzelésekre és tájékoztatást adjon a lehetőségekről.

A JELZŐRENDSZER TAGJAIVAL VALÓ EGYÜTTMŰKÖDÉS TAPASZTALATAI

A Gyermekjóléti Szolgálat a Gyermekvédelmi Törvény 39. § (3) szerint működteti a gyermekek veszélyeztetettségét észlelő- és érzékelő jelzőrendszert. A jelzőrendszer 2004. évi munkájáról szóló tájékoztatót a melléklet tartalmazza **Gyermekvédelmi tájékoztató a jelzőrendszer 2004. évi működéséről a jelzőrendszeri tagok véleménye alapján** címmel.

CIVIL ÉS EGYHÁZI SZERVEZETEKEL VALÓ EGYÜTTMŰKÖDÉS TAPASZTALATAI

A Gyermekjóléti Szolgálat folyamatos kapcsolatban áll civil és egyházi szervezetekkel. Ezek a kapcsolatok sok esetben több éves múltra tekintenek vissza, ugyanakkor folyamatosan keressük a lehetőséget újabb kapcsolatok kiépítésére is.

Gondozásban, alapellátási feladatokban történő együttműködés

Alapellátási feladatokban konkrét gyakorlati segítséget kérve többgyermekes család számára az **Otthon Segítünk Alapítvánnyal vettük fel a kapcsolatot**. Az alapítvány egyik alkalmazott gondozója a Szolgálatnál nyilvántartásban lévő család segítségét vállalta a gyermeknevelés, háztartásvezetés területén.

A korábban végzett, így már **nem tanköteles korú 18 év alatti fiatalok továbbtanulásával és munkavállalásával kapcsolatban a Kontakt Alapítvány Támaspont Ifjúsági Irodával működtünk együtt**. Bizonyos esetekben a Támaspont munkatársai a **kliens gondozásában is részt vettek**. Internet használat, önéletrajz megírása, szakmai képzések lebonyolítása nagy segítséget jelent. A Támaspont Irodával a **pályázati lehetőségek** feltérképezésében, kivitelezésében és értékelésében is együttműködünk. **Közösen gondozott kliens esetében esetmegbeszélő konferencián is részt vettek az Ifjúsági Iroda munkatársai**.

Szabadidős programokban történő együttműködés

A szabadidős programok lebonyolításában kaptuk a legtöbb segítséget a civil és az egyházi szervezetektől. Nyári táborunkban megjelent a **Vöröskereszt** ismeretterjesztő előadásaiival, a **Baptista Egyház** kézműves programjaival. A **Royal Rangers Keresztény Ifjúsági Szervezet** játékokkal, ugráló várral várta a gondozott gyerekeket. Az utazások lebonyolításában a **Fenyves Bt.** segítségére számíthattunk több alkalommal.

Szabadidős programok szervezésében a **Bergengócia Bt.-vel** és a **Cigány Kisebbségi Önkormányzattal** is együttműködtünk.

Ünnepi programjainkhoz rendszeres segítséget kaptunk a **Teljes Emberért Alapítványtól** és a **Polgárőrségtől**.

Adományok, ruhavásár

A Teljes Emberért Alapítvány „filléres ruhavásárait” a Forrásban rendezi, ahol jó minőségű használt ruhát kínálnak az arra rászorulóknak.

Az adományok elosztásában a **Felemás Egyesület** segítségére is folyamatosan számíthattunk.

2004-ben megrendeztük a „Te hogyan segítesz másokon?” című rajzpályázatunkat. A helyi iskolák diákjainak több száz rajza, mint pályamű érkezett be hozzánk. A rajzpályázat ajándékainak összeállításában a Cilo- Boross Kft. kerékpárok felajánlásával működött közre.

Folyamatosan kapunk **bútoradományokat.**

A Máltai Szeretetszolgálattal az együttműködés többéves múltra tekint vissza. A karácsonyi adomány csomagok szállításában is számíthatunk a segítségükre.

A tavalyi évben **új kezdeményezésként** jelent meg, hogy **egy segíteni szándékozó család folyamatos patronálást ajánlott fel egy hátrányos helyzetű, többgyermekes család részére.** A gyerekeknek nyújtott korrepetálási lehetőség mellett, ruhaadományok és közös szabadidős programok szervezését is vállalta a család.

A fent leírtak alapján látható, hogy az egyházi és civil szervezetekkel való együttműködés elengedhetetlen a Gyermekjóléti Szolgálat számára. Célunk a korábbi kapcsolatok fejlesztése, és új együttműködési lehetőségek keresése.

Az alábbi szponzori kapcsolatokkal rendelkezünk:

- Avon Cosmetics Hungary Kft.
- Dobróczy Károly zöldség-gyümölcs kereskedő
- Ezüstkehely Gyógyszertár
- Géczy és Társa vállalkozók
- Gödöllői Áruház
- Karamell Cukrászda
- Medicina Gyógyszertár
- Minor Margit vállalkozó
- Nebuló Papírbolt
- Palotakert ABC
- Petőfi Sándor Művelődési Központ Kht.
- Pizza-Max Café
- Tóth Lajos isaszegi vállalkozó
- Wild János vállalkozó

PÁLYÁZATI PROGRAMOK

A Gyermekjóléti Szolgálat folyamatosan figyelemmel kíséri a szolgáltatásainak, anyagi lehetőségeinek bővítését, tárgyi feltételeinek javítását elősegítő pályázatokat.

2004-ben az alábbi témakörökben nyújtottunk be pályázati programot:

Egészségügyi, Szociális és Családügyi Minisztériumhoz benyújtott pályázatok:

A Gyermekjóléti alapellátások fejlesztése témában :

- Speciális gyermekjóléti szolgáltatás és alternatív napközbeni ellátás:

Cél: Közösségépítés és a szabadidő hasznos eltöltése

Segítségnyújtás a kamaszkori problémák megoldásához, a deviáns magatartási formák elkerülése

- Speciális gyermekjóléti szolgáltatás és alternatív napközbeni ellátás:

Cél: A hátrányos helyzetű gyermekek számára személyiségfejlesztés, készségfejlesztés, ismeretterjesztés

Segítségnyújtás a gyermek önértékelésének fejlesztésében, a csoportkohézió elősegítése

Ezt a két pályázatot nem részesítette támogatásban a Minisztérium forráshiány miatt.

MOBILITÁS- Nemzeti Drogmegelőzési Intézet által kiírt pályázat:

Drogprevenációs programra pályáztunk „Bármit teszel, tedd megfontoltan, és számolj a következményekkel!” (Cicero) címmel, mely sikeres volt. Ennek keretében rendezhettük meg a hagyományos nyári táborunkhoz kapcsolódóan a 2004. évi kábítószer-ellenes hetet.

260.000 Ft pályázati összeget fordíthattunk a prevenációs jellegű esemény lebonyolításához, valamint kézműves és sporteszközök vásárlására, melyeket a jövőben is tudnak a klienseink használni.

SZABADIDŐS ÉS EGYÉB KLUBFOGLALKOZÁSOK

Napközis tábor

A tanév befejezését követően 2004 nyár elején ismét megtartottuk a már hagyományosnak mondható nyári táborunkat a Blahai Napközis Tábor területén. **25 elsősorban hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermek számára biztosított a Szolgálat prevenációs célú szabadidős programokat.** A meghívott gyermekek az iskolák gyermekvédelmi felelőseinek javaslatára vettek részt a táborban; valamint gondozottaink köréből kerültek ki.

A tábor **drogprevenációs tevékenységei** színesítették sikeres pályázati programunk eredményeként. A **Rendőrség** és a **Védőnői Szolgálat** előadásai is ezt a célt szolgálták. A gyerekek nagyon élvezték a személyiségfejlesztő játékokat és a kézműves programokat. Egyik nap Ugráló vár fogadta a gyermekeket, de a **Gödöllői Királyi Kastély meglátogatása** is nagy tetszést aratott a kiskorúak körében.

Az étkezést a Kalória Kht. a gyermekek igényeit figyelembe véve biztosította. A szponzorok támogatásai segítették a tábor programjainak színvonalas megrendezését.

A tábor sikeres lebonyolításához az önkéntes segítők munkája is hozzájárult.

Ifjúsági klub

A Tini Klubot 10 éve működteti a Szolgálat. Minden gödöllői gyermek számára igénybe vehető ez a szolgáltatásunk. Elsősorban a 9-16 éves korosztály vesz részt a programjainkon.

A foglalkozásokat **minden héten csütörtökönként** rendezzük meg. **A nagy érdeklődésre való tekintettel, a gyermekvédelmi felelősökkel egyeztetünk, hogy egy adott foglalkozás, mely iskola diákjai számára vehető igénybe, szükség esetén a családgondozók az iskolába elmennek a gyermekekért.**

A klubfoglalkozásokon főként hagyományos kézműves technikákkal ismertettük meg a gyermekeket. A készített tárgyakat mindenki hazavihette. A programokon személyiségfejlesztő és önismereti játékokkal is foglalkoztunk.

2004-ben megünnepeltük a farsangot, Télapó és Karácsonyi ünnepséget tartottunk.

Életmód klub

A Forrás Szociális Segítő és Gyermekjóléti Szolgálat szakmai feladatának tekinti a családon belüli feszültségek feltárása, és az életvezetési tanácsadás mellett **a lakosság körében történő egészségügyi és mentálhigiénias kultúra fejlesztését, népszerűsítését. Fontos a szűrővizsgálatokon való részvétel ösztönzése, a jobb testi – lelki egészségi állapot megőrzése érdekében.**

A klub programjában a **megelőzés szerepel elsődleges** szempontként, melyet az egészséges életmód következetes gyakorlásával lehet legjobban elősegíteni.

A csoport tagjai főleg nyugdíjasok, egyedülállók, egészségükben károsodott alacsony jövedelműek – akiknek nagy szükségük van a megváltozott élethelyzetben egészségügyi információkra, életvezetési tanácsokra.

Minden foglalkozáshoz az évszaknak megfelelően **reform ételkóstolót** kínálunk.

Az ismeretterjesztés mellett **közösségteremtő szerepe** is van. A magányosan élők számára a klub kikapcsolódást nyújt, jó hangulatú beszélgetésekre teremt lehetőséget.

Fontos szempont számunkra, hogy a mindennapokat érintő kérdésekre keressük a választ és a megoldást közérthető módon.

Foglalkozásainkat minden hónap első hétfőjén tartjuk.

A teljes körű beszámoló célja az volt, hogy a megadott szempontsor alapján áttekintést adjon a Gyermekjóléti Szolgálat 2004. évi működéséről, valamint a szociális ellátórendszerben és a gyermekvédelemben elfoglalt helyéről.

A folyamatosan változó rendszerben kívántam bemutatni a Szolgálat munkáját a szociálpolitika helyi rendszerében.

Gödöllő, 2005. április „.....”

Klopkóné Szabó Tünde

intézményvezető

3.SZ.MELLÉKLET

**GYERMEKVÉDELMI TÁJÉKOZTATÓ A
JELZŐRENDSZER 2004. ÉVI MŰKÖDÉSÉRŐL A
JELZŐRENDSZERI TAGOK VÉLEMÉNYE
ALAPJÁN**

Összeállította :

**A Forrás Szociális Segítő és Gyermekjóléti Szolgálat
Gyermekjóléti Szolgálata**

„Csak boldog gyermekből lehet
boldog felnőtt, s csak ezekből lehet
boldog ország, boldog nemzet.”
/Kodály Zoltán/

A Gyermekjóléti Szolgálat a 15/1998. (IV.30.) NM rendelet (személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működési feltételeiről) 15.§ (7) bekezdése értelmében a gyermekjóléti szolgálat minden év március 31-ig tanácskozást szervez, amelyen a jelzőrendszer tagjainak írásos tájékoztatóit figyelembe véve átfogóan értékelik a jelzőrendszer éves működését, áttekintik a település gyermekjóléti alapellátásának valamennyi formáját, és szükség szerint javaslatot tesznek működésük javítására.

A jelzőrendszer tagjai a mellékletben található kérdőív szempontsorai alapján készítették el a gyermekvédelmi tájékoztatóikat, mely szempontsort a Megyei Módszertani Központ (Cegléd) ajánlása, a Népjóléti Iroda és a Közoktatási Iroda jóváhagyása alapján állítottunk össze. A következő intézmények küldték el a tájékoztatóikat:

Bölcsházák

1. sz. Városi Bölcsháza
2. sz. Városi Bölcsháza
3. sz. Városi Bölcsháza

Óvodák

Egyetem téri Óvoda
Kazinczy körúti Óvoda
Martinovics utcai Óvoda
Palotakerti Óvoda
Szent János úti Óvoda
Táncsics Mihály úti Óvoda
Tisza utcai és Szabadság úti Óvoda

Alapfokú oktatási intézmények

Damjanich János Általános Iskola
Erkel Ferenc Általános Iskola
Hajós Alfréd Általános Iskola
Logopédiai Intézet és Általános Iskola
Montágh Imre Általános Iskola Speciális Szakiskola és Készségfejlesztő Speciális Szakiskola
Petőfi Sándor Általános Iskola
Szent Imre Katolikus Általános Iskola

Középfokú oktatási intézmények

Gödöllői Premontrei Szent Norbert Gimnázium

Gödöllői Református Líceum
Madách Imre Szakközépiskola, Szakiskola és Kollégium
Török Ignác Gimnázium

Nevelő és oktató munkát segítő intézmények

Gödöllői Rendőrkapitányság

Nevelési Tanácsadó

Nevelőszülők Tanácsadója Gödöllői Körzet

Tormay Károly Egészségügyi Központ Védőnői Szolgálat

A 15/1998. NM rendelet 15. §-a szerint 2004-ben 6 szakmaközi megbeszélésre került sor az alábbi témákban: magatartási és figyelemzavaros gyermekek problémaköre, a gyermekbántalmazás jogi vonatkozásai, tájékoztató a gyermekjogi képviselő munkájáról, a média és az agresszió.

A Gyermekjóléti Szolgálat az elmúlt évben 20 esetkonferenciát tartott 39 gyermek ügyében, melyeken az érintett intézmények szakemberei (bölcsődék, óvodák, iskolák, védőnők, Nevelési Tanácsadó munkatársai, más település Szolgálatának családgondozói) is aktívan részt vettek.

1993. évi LXXIX. törvény a közoktatásról a hátrányos helyzetű gyermek fogalmát a következőképpen határozza meg.

Hátrányos helyzetű gyermek, tanuló az, akit családi körülményei, szociális helyzete miatt a jegyző védelembe vett, illetve aki után rendszeres gyermekvédelmi támogatást folyósítanak.

1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szerint a veszélyeztetettség olyan – magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult – állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza.

A szakirodalom *hátrányos helyzet*ként említi azon személyek, illetve családok helyzetét, akiknek és amelyeknek szükséglet-kielégítési lehetőségei, életkörülményei, lehetséges életmódja lényegesen rosszabb, mint a társadalom többségéé. A hátrányos helyzet kialakulásához vezető tényezők például: kulturális, anyagi hátrány, települési hátrány, rossz lakáskörülmények, munkanélküliség. Több hátrány együttes megléte esetén kialakulhat a veszélyeztetettség.

Kérdőíves feldolgozás történet, amely a következő:

BÖLCSŐDÉK

1. Hány ellátottja van az Önök intézményének?

A 3 gödöllői bölcsődében 185 fő gyermek részesül ellátásban.

2. A Bölcsőde létszámából a Gyvt. figyelembe vétele mellett hány veszélyeztetett, ill. hátrányos helyzetű gyermeket tartanak nyilván?

A 185 fős létszámából összesen 3 fő gyermeket tartanak veszélyeztetett ill. hátrányos helyzetűnek. /1,62%/

3. Étkezési támogatásban hány gödöllői gyermek részesül, és milyen mértékben?

A 3 bölcsődében összesen 30 gyermek esetében vesznek igénybe étkezési támogatást. /16,21%/

4. Hogyan oldja meg az intézmény a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátását? A gyermek- és ifjúságvédelmi felelőst hány órában alkalmazza az intézmény?

A bölcsődékben az intézményvezetők és helyetteseik végzik a gyermekvédelmi feladatokat munkaidejükben.

5. Hányan vettek részt az intézményből gyermekvédelmi tartalmú továbbképzéseken?

Az intézmények képviselői folyamatosan részt vesznek a Gyermekjóléti Szolgálat által szervezett szakmaközi megbeszéléseken és esetkonferenciákon. Gyermekvédelmi témájú továbbképzésen nem vettek részt.

6. Hány veszélyeztetett gyermek ellátásában működött közre a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős az elmúlt évben? /esetkonferencián való részvétel, feladat vállalása az egyéni gondozásokban, ellátások szervezése a kiskorú köré /

2 veszélyeztetett gyermek helyzetének javításában segítettek a bölcsődei szakemberek.

7. *Hány esetben élt jelzéssel az intézmény gyermekvédelmi vagy szociális probléma miatt, és hová?*

A városi bölcsődék 5 alkalommal éltek jelzéssel a jelzőrendszeri tagoknak.

(Gyermekjóléti Szolgálat, az érintett gyermek háziorvosa, Védőnői Szolgálat, Nevelési Tanácsadó, más település Gyermekjóléti Szolgálat)

8. *Hány esetben kapott a gyermekvédelmi felelős jelzést gyermekvédelmi vagy szociális problémáról?*

5 esetben kapott jelzést a gyermekvédelmi felelős gyermekvédelmi, vagy szociális problémáról. A gyermek háziorvosa, gondozója és védőnője kérte az intézmény segítségét.

9. *A gyermek- és ifjúságvédelmi felelős mely jelzőrendszeri taggal van rendszeres kapcsolatban, a kapcsolat formái, módja? Milyen preventív tevékenységet folytat?*

Az intézményekben a Gyermekjóléti Szolgálat családgondozója havi 1 alkalommal tart ügyeletet. Rendszeres kapcsolatot tartanak fenn a Népjóléti Irodával is.

10. *Hány esetben tettek javaslatot hatósági intézkedés megtételére?*

2 alkalommal tettek javaslatot hatósági intézkedés megtételére.

11. *Melyek voltak a legsúlyosabb és leggyakrabban észlelt gyermekvédelmi problémák működésük során?*

1 alkalommal fordult elő, hogy egy gyermeket a saját szülője bántalmazott.

12. *Kérem, hogy az észlelt problémák alapján fogalmazza meg a gyermekvédelmi jelző- és ellátórendszer működésével, működtetésével kapcsolatos javaslatait intézményi és városi szinten 2005-re vonatkozóan?*

A helyi gyermekvédelmi rendszer működésére jellemző, hogy a jelzőrendszeri tagok a felmerülő problémákat együttműködve kezelik, ezért a probléma megoldása az esetek többségében gyors és eredményes. A nevelési munka során továbbra is gondot jelent az egyre gyakrabban előforduló gyermeki agresszió.

ÓVODÁK

1. Hány ellátottja van az Önök intézményének?

Gödöllön önkormányzati fenntartású óvodába 1.080 gyermek jár.

2. Az óvoda létszámából a Gyermekvédelmi törvény figyelembe vétele mellett hány veszélyeztetett, ill. hátrányos helyzetű gyermeket tartanak nyilván?

90 fő /8,33%/ hátrányos helyzetű és 12 fő /1,11%/ veszélyeztetett gyermeket tartanak nyilván a gödöllői óvodákban. Ez összesen 102 fő /9,44%/ gyermeket érint.

3. Étkezési támogatásban hány gyermek /gödöllői lakos/ részesül, milyen mértékben?

151 fő részesül 100%-os étkezési támogatásban /13,98%, 252 fő pedig 50%-os étkezési támogatásban /23,33%. Összesen 403 fő gyermek esetében veszik igénybe az étkezési támogatást /37,5%/.

4. Hogyan oldja meg az intézmény a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátását? A gyermek- és ifjúságvédelmi felelőst hány órában alkalmazza az intézmény?

A gyermekvédelmi felelősök megbízás alapján látják el feladataikat, mely az éves munkatervben is megjelenik. 3.000 - 5.500 Ft illetménypótlékban részesülnek. Egyes gyermekvédelmi felelősök ún. órakedvezményben részesülnek.

Munkájuk során elsősorban a Forrás Szociális Segítő és Gyermekjóléti Szolgálattal és a Népjóléti Irodával tartanak fenn szoros kapcsolatot.

A gyermekvédelmi feladataikat elsősorban a segítségnyújtásban és a prevenciók tevékenységben határozták meg.

5. Hányan vettek részt az intézményből gyermekvédelmi tartalmú továbbképzésen?

Összesen 4 fő vett részt gyermekvédelemmel kapcsolatos továbbképzésen.

6. Hány veszélyeztetett gyermek ellátásában működtek közre a gyermek- és ifjúságvédelmi felelősök az elmúlt évben? /esetkonferencián való részvétel, feladat vállalása az egyéni gondozásokban, ellátások szervezése a kiskorú köré/

Összesen 13 fő esetében működtek közre az óvodai gyermekvédelmi felelősök.

7. *Hány esetben élt jelzéssel az intézmény gyermekvédelmi vagy szociális probléma miatt, és hová?*

30 esetben jeleztek az óvodák 2004-ben. 25 alkalommal a Gyermekjóléti Szolgálatnak, 5 alkalommal a Népjóléti Irodára.

8. *Hány esetben kapott a gyermekvédelmi felelős jelzést gyermekvédelmi vagy szociális problémáról?*

54 esetben kaptak jelzést gyermekvédelmi vagy szociális problémáról.

9. *A gyermek- és ifjúságvédelmi felelős, mely jelzőrendszeri tagokkal van rendszeres kapcsolatban, a kapcsolat formái, módjai? Milyen preventív tevékenységet folytat?*

A Szolgálat családgondozóival vannak rendszeres kapcsolatban a gyermekvédelmi felelősök. A családgondozók ügyeletet havi rendszerességgel tartanak az intézményekben. Ezenkívül az eseti jellegű személyes megbeszélések és a telefonos kapcsolattartás is az együttműködés hatékony formája. A családgondozókat az intézményekben tartott ügyelet alatt szülők is megkereshetik.

A gyermekvédelmi felelős az óvodapedagógusokkal folyamatosan egyeztet gyermekekkel kapcsolatos ügyekben.

A gyermekvédelmi felelősök és az intézményvezetők közötti egyeztetés formái gyermekvédelmi témákban:

- kölcsönös tájékoztatás
- dokumentumelemzés
- esetmegbeszélés- preventív tevékenység
- hátrányos helyzetűek és veszélyeztetettek nyomon követése
- konzultáció az óvodapedagógussal, gyermekorvossal, védőnővel, szülőknek pedagógiai segítség
- ruhagyűjtés, segítségnyújtás

10. *Hány esetben tettek javaslatot hatósági intézkedés megtételére?*

Összesen egy esetben tettek javaslatot hatósági intézkedésre.

11. *Melyek voltak a legsúlyosabb és leggyakrabban észlelt gyermekvédelmi problémák működésük során?*

- munkanélküliség
- szociális rászorultság
- ápoltság hiánya
- tetvesség
- rendszertelen óvodába járás

- nem megfelelő lakáskörülmények
- szubkultúrából eredő elmaradások

- családok tartós rossz anyagi helyzete
- válás előtti, alatti és utáni konfliktusok a családban
- koldulás a gyermekkel
- együttműködés hiánya a szakszolgálattal a szülő részéről

12. Kérem, hogy az észlelt problémák alapján fogalmazza meg a gyermekvédelmi jelző-, és ellátórendszer működésével, működtetésével kapcsolatos javaslatait intézményi és városi szinten 2005-re vonatkozóan!

- további tartalmas kapcsolat a jelzőrendszer tagjaival
- városi képzések óvodapedagógusok részére
- esetmegbeszélések
- a cigány gyerekek helyzetének elemzése
- szakmai szolgáltatókkal való együttműködés szorosabbá tétele
- több összejövétel az év folyamán a gyermekvédelmi felelősök részére a városban
- az étkezési támogatáshoz olyan családokat is segíteni kellene, akiket az óvónők és a gyermekvédelmi felelős is indokoltnak tart, akinek az egy főre eső jövedelme határértéken mozog

Az óvodák véleménye az, hogy a helyi jelzőrendszer jól és hatékonyan működik.

ISKOLÁK

1. Az iskolák tanulóinak létszáma:

A gödöllői önkormányzati, megyei és civil fenntartású általános és középiskolákban összesen 5464 gyermek tanul.

2. Az 5464 diák közül 3590 gödöllői lakos /65,7%/. Az iskolába járás szempontjából 1862 tanuló bejáró, 32 kollégista, 981 gyermek pedig iskolaotthonos. 26 gyermeknek a tanulói jogviszonya magántanulói státuszú. Az iskolák délutáni foglalkoztatásának lehetőségével 457 napközis, valamint 236 tanulószobás gyermek él.

3. Gyermekvédelmi törvényt figyelembe vétele mellett hány veszélyeztetett ill. hátrányos helyzetű gyermeket tartanak nyilván?

A gödöllői iskolákban - a gyermekvédelmi törvényt figyelembe véve - 199 veszélyeztetett / 3,64%/, illetve 644 hátrányos helyzetű diák folytatja tanulmányait /11,78%/.

4. *Étkezési támogatásban hány tanuló részesül, milyen mértékben?*

Az 5464 tanuló közül 389-en ingyenesen /7,11%/, 1057-en 50 %-os kedvezmény igénybevételeivel /19,34%/ 7-en pedig alapítványi támogatással étkezhettek az intézményben /0,12%/.

5. *Hány tanuló részesül tankönyvtámogatásban, illetve kap ingyenesen tankönyvet?*

Az oktatási intézményekben az elmúlt évben 1465 gyermek kapott tankönyvet térítésmentesen /26,81%/. Tankönyvtámogatásban 622 tanuló részesült /11,38%/.(könyvtárból)

6. *Hogyan oldja meg az intézmény a gyermek és ifjúságvédelmi feladatok ellátását? A gyermek és ifjúságvédelmi felelőst hány órában alkalmazza az oktatási intézmény?*

A helyi intézményekben a gyermekvédelmi felelős megbízási szerződéssel vagy félállásban látja el feladatát. Megbízási szerződés esetén, heti 1-6 órában, félállás esetén pedig heti 20 órában látják el feladatukat az intézményi szakemberek.

7. *Igazolatlan mulasztások miatt hány tanuló esetében élt jelzéssel az iskola a jegyző és a Gyermekjóléti Szolgálat felé?*

Az oktatási intézmények a 2004-es évben igazolatlan mulasztások miatt 76 alkalommal éltek jelzéssel.

8. *Hány esetben élt jelzéssel az intézmény gyermekvédelmi vagy szociális probléma miatt és hová?*

Az iskolai gyermekvédelmi felelősök gyermekvédelmi vagy szociális probléma miatt összesen 288 alkalommal jeleztek.

A jelzések számából:

- 11 a Gyámhivatal
- 120 a Gyermekjóléti Szolgálat
- 2 a Bíróság
- 21 a Szakértői Bizottság
- 3 a Rendőrség
- 3 a területileg illetékes gyermekorvos
- 6 a Támaspont
- 60 a Gyámhatóság
- 62 jelzés pedig a Nevelési Tanácsadó, segítségét kérte a problémák megoldása érdekében.

9. Hány esetben kapott a gyermekvédelmi felelős jelzést gyermekvédelmi vagy szociális problémáról?

Az iskolai szakemberek 431 alkalommal kaptak jelzést gyermekvédelmi vagy szociális problémáról.

A jelzések

81 esetben a jelzőrendszeri tagoktól

66 esetben szülőktől

271 esetben az iskolai pedagógusoktól

13 alkalommal pedig egyéb más forrásból érkezett az információ.

10. Hány esetben tettek javaslatot hatósági intézkedés megtételére?

A gyermekvédelmi felelősök az elmúlt évben 61 alkalommal tettek javaslatot hatósági intézkedés megtételére.

11. Hányan vettek részt a tantestületből gyermekvédelmi tartalmú továbbképzésen?

A tantestületekből összesen 17 fő vett részt gyermekvédelmi tartalmú továbbképzéseken. A pedagógusok közül túlnyomórészt a gyermekvédelmi felelősök, illetve iskolai ápolónő, osztályfőnökök vettek részt. A képzések közül megemlítésre kerültek a szakmaközi megbeszélések, a KEF, az időszakos előadások –esetenként külső előadók tartották– az Országos Szakmai Konferencia, a „Sajátos nevelési igényű gyermekek” Konferenciája, és mentálhigiénés témájú továbbképzések.

12. Hány veszélyeztetett gyermek ellátásában működött közre a gyermek- és ifjúsági felelős az elmúlt évben?

Az elmúlt évben a gyermek- és ifjúságvédelmi felelősök 67 veszélyeztetett gyermek ellátásában működtek közre.

13. A gyermek és ifjúságvédelmi felelős, mely jelzőrendszeri taggal van rendszeres kapcsolatban, a kapcsolat formái, módjai?

A gyermekvédelmi szakemberek a jelzőrendszeri tagokkal rendszeres kapcsolatot tartanak fenn. A Gyermekjóléti Szolgálattal havonta, kéthetente, szükség esetén gyakoribb kapcsolatban vannak. Munkájuk során alkalmanként előfordul, hogy az iskolai gyermekvédelmi felelősök egymás közt folytatnak szakmai eszmecsereket.

A Népjóléti Irodával általában segélyezési ügyekben, a Gyámhatósággal szükség esetén és az eljárások során, a Nevelési Tanácsadóval havonta és esetenként, az illetékes iskolaorvossal, védőnővel havonta, a Védőnői Szolgálattal esetenként, az osztályfőnökökkel hetente, a

szülőkkel iskolai fogadóórákon, az óvodákkal pedig a beiskolázások ügyében vannak rendszeresen kapcsolatban.

Milyen **preventív tevékenységet** folytat?

Tájékoztatások:

- Fogadói időkről / gyermekvédelmi felelős, Gyermekjóléti Szolgálat családgondozója, iskolai pedagógusok /

Előadások:

- Családi életre nevelés
- Szexuális felvilágosítás
- Drogról, családról
- Televízió hatásairól
- Osztályfőnöki órákon egészséges életmódra felhívás

Programok:

- DADA
- Chef Hungary /Egészséged testben, lélekben/
- Szabadidős programok
- Szakköri foglalkozások
- Egészségnap

Személyiség fejlesztő foglalkozások:

- Önismereti foglalkozás
- Relaxációs foglalkozás
- Pályaorientáció
- Énképfejlesztő tevékenység

Kapcsolatfejlesztő tevékenységek:

- Segítő beszélgetések (egyéni és csoportos)
- Szülő és pedagógus között
- Pedagógus és gyerek között

Az iskolai gyermekvédelmi felelősök kapcsolatot tartanak más jelzőrendszeri tagokkal, segítik a gyermekekkel összefüggésben lévő szociális ügyintézését. Nyilvántartják a továbbképzéseket. Családot látogatnak.

14. Kérem mutassa be az intézményben tapasztalt leggyakoribb gyermekvédelmi és szociális problémákat?

Az intézményi gyermekvédelmi felelősök a munkájuk során előforduló problémák közül az alábbiakat tartják a leggyakoribbaknak:

- családon belüli erőszak, bántalmazás

- ügyintézésben , segélyezésben illetékesség hiánya(nem gödöllői lakos)
- magatartási problémák, beilleszkedési problémák
- korai szexuális kapcsolat
- szülők italozó életmódja
- étkezési díj elmaradása
- tanulási nehézségek
- személyiségzavarok
- kulturális hátrányok
- diszfunkcionális család
- kommunikációs és kapcsolattartási nehézségek
- szülő-, gyerek-, pedagógus közötti konfliktus
- igazolatlan hiányzások
- személyi higiénés problémák
- deviáns viselkedés (dohányzás, alkoholfogyasztás, lopások)
- igazolt hiányzások nagy mennyisége
- anyagi veszélyeztetettség
- gyerek és gyerek közötti bántalmazás
- egészségtelen táplálkozás

15. Milyen szabadidős programokkal és táborokkal rendelkeznek?

Klubok, szakkörök, film, Internet, képességfejlesztő, színjátszó, dráma, pályaorientációs, könyvbarát, rajz, számítógépes-grafika, ének-kar, kémia, matematika, készségfejlesztő, sakk, tehetséggondozó, természetjáró, történelmi, idegen nyelvi, újságírói, videó, mozi-, színház- és könyvtárlátogatások

Sport:

kosárlabda, vívás, akrobatikus torna, kung-fu, úszás, tömegsport, kézilabda, röplabda ,futball, ritmikus sportgimnasztika, karate, judó, atlétika, gyógytestnevelés, partizánlabda

Önálló esték:

premontrei esték, táncház, teabár, szüreti bál, farsangi bál, alapítványi bál, Diákklub, Szabadegyetem, Gólyabál

Évszakhoz, ünnepekhez kötődő események:

koszorúzások, Trianoni megemlékezés, Mikulás, Farsang, Madarak és fák napja, gyereknap, TÁTIKA műsoros est

Egyéb:

iskolai Ki mit tud? (hangszer, próza, dal), lelkigyakorlat, bérnálás, diszkó, állatszépségsverseny, papírgyűjtés, színház, mozi és múzeumlátogatás, diákcsere, imakör

Kirándulások

Kézműves foglalkozások

Táborok:

sporttábor, hittan, színjátszó, vándor, erdei, akrobatikus torna, balatonlelle, kézműves tábor, lovas, asztalitenisz, majoretta, úszó, vízi-túra, Erdélyi tábor, testvérvárosi kapcsolatok ápolása, sí-tábor, biológiai tábor, helyismereti tábor Erdélyben

16. Kérem, hogy az észlelt problémák alapján fogalmazza meg a gyermekvédelmi jelző-és ellátórendszer működésével, működtetésével kapcsolatos javaslatait intézményi és városi szinten 2005-re vonatkozóan!

- Erőforrás a szabadidős programokhoz
- Szórakozóhely létrehozása
- Együttműködés a hátrányos helyzetű gyerekek érdekében
- Együttműködés a KEF és a gyermekvédelmi felelősök között
- Ellátó rendszer hatékonyabb működése
- Fokozott figyelem a családokra
- Előadások, képzések szervezése a veszélyeztető tényezőkről
- Szakmai továbbképzések
- Szülő-programok városi szinten
- Családi programok
- Tömegsport nyugdíjas testnevelők bevonásával
- Hatékony és gyors ügyintézés a hatóság részéről
- Iskolai gyermekpszichológus alkalmazása
- GY.J.SZ. telefonos elérhetőségének bővítése
- Hasznosnak találják a Forrás szakmaközi megbeszéléseit
- Aktuális törvényi módosításokról értesítés
- Gyermeket érintő legfontosabb törvényekről kivonat elkészítése
- A gyermekvédelmi munka során felmerülő anyagi költségekhez hozzájárulás

NEVELŐ ÉS OKTATÓ MUNKÁT SEGÍTŐ INTÉZMÉNYEK

A jelzőrendszer tagjai azok az intézmények is, amelyek a nevelő és oktató munkát segítik: Nevelési Tanácsadó, Védőnői Szolgálat, Rendőrség, és a nevelőszülő tanácsadó.

NEVELÉSI TANÁCSADÓ

A Nevelési Tanácsadóban a 2003/2004. tanévben 430 gyermekkel foglalkoztak az szakemberek. Szabadidős, prevenciós programjaik az alábbiak:

Gyermeket Egyedül Nevelő Szülők Klubja: 6-10 fő

Sérült Gyermeket Nevelő Szülők Csoportja: 6-8 fő

Pszicho-dráma Önismereti Csoport Kamaszok számára: 10 fő

Gyermek pszicho-dráma Csoport: 6 fő

Hatósági intézkedés megtételére nem tettek javaslatot.

4 esetben közreműködtek veszélyeztetett gyermek ellátásában.

NEVELŐSZÜLŐ TANÁCSADÓ

A Pest Megyei TEGYESZI Gödöllői Körzet nevelőszülő tanácsadója szintén jelzőrendszeri tagként segíti a helyi ellátórendszer munkáját.

Gödöllőn 7 nevelőszülői család működik, akik 9 fő utógondozottat és 2 gyermeket nevelnek

11 fő gödöllői illetőségű gondozottat tartanak nyilván. Ebből 5 fő utógondozott.

Gyermekvédelmi tartalmú továbbképzéseken az előző évben részt vett: a Gyermekjóléti Szolgálat által szervezett szakmaközi megbeszélésein, a TEGYESZ szakmai továbbképzésein, szupervíziókon.

Nem kapott jelzést családon belüli erőszakról.

Az iskolai gyermekvédelmi felelős kollégákkal, valamint a gyámhivatal dolgozóival és a FORRÁS munkatársaival rendszeresen tartja a kapcsolatot. Javasolja, hogy továbbra is szervezzen a Gyermekjóléti Szolgálat gyermekvédelmi tartalmú szakmai összejöveteleket, hogy ezáltal hatékonyabban tudjuk megoldani a problémás eseteket.

RENDŐRSÉG

Rendőrségi ügyekben az elmúlt évben 23 gödöllői kiskorú lakos volt érintett. Áldozatként 10 fő /ebből 3 fő gyermekkorú és 7 fő fiatalkorú – 8 fiú és 2 lány/, elkövetőként 11 fő /3 fő gyermekkorú és 8 fő fiatalkorú – 8 fiú és 3 lány/ volt érintett. 2004-ben eltűnt kiskorúak száma 3 fő volt /mindhárom lány/.

A Gödöllői Rendőrkapitányságon minden esetben a Bűnmegelőzési Csoport munkatársaihoz, konkrét büntető eljárásokban a Vizsgálati Osztály vizsgálójához kerülnek az esetek.

A bűnmegelőzési csoport munkatársai rendszeres szakmai továbbképzésben részesülnek a megyei szakmai vezetés szervezésében

A szervezet gyermekvédelmi vagy szociális probléma miatt a Gyermekjóléti Szolgálathoz; 14 esetben, Jegyzői Gyámhatósághoz 10 esetben élt jelzéssel. 4 esetben értesítették családon belüli erőszakról a Gyermekjóléti Szolgálatot. A családon belüli erőszak helyszíne: lakás, lakóház, amelyben a család él. Minden esetben kriminálpszichológus szakértői vélemény készül. A kihallgatások során a családdal közvetlen kapcsolatban állókat /gondozó, óvónő, védőnő, pedagógus stb./ is kihallgatják.

A gyermekvédelmi jelző-, és ellátórendszer működésével, működtetésével kapcsolatos javaslataik a következők:

- a másodlagos áldozattá válás elkerülése
- minden családi veszekedés alkalmával bejelentésre helyszínre megy a rendőrség
- áldozatnak lehetősége van a Bűnmegelőzési Tanácsadói-, és Áldozatvédelmi Irodát megkeresni /több áldozat a tanácsadás után dönt úgy, hogy feljelentést tesz/
- a szakmaközi megbeszélések hasznosak, az intézmények közötti kapcsolattartást erősítik
- az együttműködés jellemzője a probléma megoldására irányuló gyors intézkedés

VÉDŐNŐI SZOLGÁLAT

A Védőnői Szolgálat összesen 14 alkalommal élt jelzéssel a jelzőrendszeri tagok felé.

Ebből

1 alkalommal a Gyámhivatal,

3 alkalommal a Családsegítő Szolgálat,

4 alkalommal a Gyermekjóléti Szolgálat,

6 alkalommal pedig más egyéb intézmények segítségét kérte.

18 alkalommal kaptak jelzést, melyeket a jelzőrendszeri tagok juttattak el hozzájuk.

Az intézmények képviselői folyamatosan részt vesznek a Gyermekjóléti Szolgálat által szervezett szakmaközi megbeszéléseken és esetkonferenciákon. Illetve szakmai továbbképző programokon.

A Védőnői Szolgálat munkatársai 9 veszélyeztetett gyermek ellátásában működtek közre. Az esetek döntő többségében a Tessedik Sámuel Anyaotthonban, kisebb hányadában pedig az iskolai gyermekvédelmi felelősökkel közösen tevékenykedtek.

Prevenációs programok:

- Egészségnevelés iskolákban, óvodákban. Témakörök pl.: helyes táplálkozás, dohányzás, személyi higiénie, sport, fogamzásgátlás és családtervezés, párkapcsolatok, gyógy-testnevelés
- 2003/2004. tanévben a Nevelési Tanácsadóval közösen pályáztak az alábbi témakörben: családi, párkapcsolati konfliktus, krízis helyzet megelőzése, terhesség-megszakítás hátrányai.
- Az Anyaotthonban folyó segítő beszélgetések témái pl.: családtervezés és fogamzásgátlás, családi életre nevelés, rákszűrés, stressz kezelés, szülés lefolyása, káros szenvedélyek, elsősegélynyújtás, roma kultúra, anyatejes táplálás, a csecsemő helyes gondozása, nevelése, nemi úton terjedő betegségek, gyermekjátékok, természetgyógyászat, stb.
- Anyatej Világnapja

A védőnők gyakori problémaként jelölik meg, főleg a roma családok körében végzett gyermekkel történő koldulást. Az Anyaotthonban lévő kliensek fiatalok, nincs előttük az anyaság és apaság képe, így nincs követendő minta. A védőnők szerint sok a csonka családban nevelkedő gyermek ill. a pszichés, magatartásbeli, tanulási, vagy egészségügyi problémával küszködő diák.

Az egyik legsúlyosabb problémaként a munkanélküliséget említik, amely megbénítja a családok életét.

A gyermekvédelmi jelző- és ellátórendszer működésével, működtetésével kapcsolatos védőnői javaslatok:

- jelzőrendszer sokszor egyirányú

- szeretnék, ha, a szakvéleménykérő levelekben szerepelne a környezettanulmány kérésének oka
- problémák nagy részét a munkanélküliség, a rossz anyagi- és szociális helyzet okozzák, amelyeket segítséggel, tanácsokkal csak enyhíteni lehet, megoldani nem
- a gyermekvédelmi és szociális problémák megoldásának elősegítése ügyében fontosnak tartják az intézmények közötti szóbeli, vagy írásbeli együttműködést.

GYERMEKJÓLÉTI SZOLGÁLAT

A Gyermekjóléti Szolgálatnál 2004-ben 337 gondozott gyermek volt nyilvántartásban. 108 főt alapellátás keretében /32,04%/, **40 főt védelembé vétel** keretében gondoztak a családgondozók /11,86%/. 189 fő gondozott egyéb ellátási formában részesült /56,08%/. Ők általában utógondozottak, gyámság alatt lévők (családba fogadottak) és szakellátásban részesülők; valamint olyan kliensek tartoznak még ebbe a gondozotti körbe, akiket életvezetési tanácsokkal láttunk el, ügyintézésben segítettünk (foglalkoztatási, anyagi problémák) szenvedélybetegséggel, deviáns magatartási problémákkal kapcsolatos segítségnyújtásban részesítünk.

2004-ben a szülők a **család életviteli problémái** miatt keresték fel a legtöbben a Gyermekjóléti Szolgálatot (1002 alkalommal). Gyakoriak voltak a családi konfliktusos problémák, anyagi, gyermeknevelési és magatartási problémák.

A védelembé vett gyermekek között 10 fő esetében, igazolatlan mulasztások miatt került sor hatósági intézkedés megtételére. Nagy problémát jelentett az áruházi lopásokat elkövető kiskorúak és a kolduló gyermekek ügye.

A Gyermekjóléti Szolgálat **családgondozói minden évben továbbképzik magukat gyermekvédelmi tartalmú konferenciákon, tanfolyamokon**. 3 kolléga részt vett a Magyar Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálatok Országos Egyesületének a „Családok a mai magyar társadalomban” című konferenciáján. 2 családgondozó a Család, Gyermek, Ifjúság Kiemelten Közhasznú Egyesület gyermekbántalmazás témakörében szervezett tanfolyamát végezte el. 1 kolléga az S.O.S Telefonos Lelkiségegy Alapítvány „Segítő beszélgetéskommunikációs készségfejlesztő tréningen” vett részt. 1 kolléga felvételt nyert az Országos Szociálpolitikai Szakértői Névjegyzékbe.

A jelzőrendszeri tagok együttműködésének terepei a szakmaközi megbeszélések és az esetmegbeszélő konferenciák. A szakmaközi megbeszéléseken havi rendszerességgel üléseznek -egyik hónapban az iskolák, másik hónapban az óvodák, bölcsődék gyermekvédelmi felelősei, a jelzőrendszer érintett képviselői. **Az ügynevezett esetkonferencia egy adott család ügyében tartott megbeszélés, melyen a család és a családdal foglalkozó szakemberek vannak jelen.**

A Forrás Szociális Segítő és Gyermekjóléti Szolgálat preventív tevékenységéhez tartozik szabadidős programok szervezése a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek számára.

A rendszeres és alkalomhoz kötődő programok között főleg a 6-17 év közötti korosztály válogathat.

-

Csütörtök délután 14-16 óráig a **Tini klub** várja az érdeklődőket. A **kézműves foglalkozásokon különböző technikákkal ismerkednek meg** a gyerekek. Játék délutánokon **személyiségfejlesztő és csoportépítő játékokra** is sor kerül. **Színházlátogatásokra** a helyi Művelődési Központ ad lehetőséget. A múlt évben az Országházba és a gödöllői Királyi

Kastélyba is ellátogattunk. Közös **mozi látogatáson** is voltunk.

Nagy sikerrel bonyolítottuk le **rajzversenyünket** „Te, hogyan segítesz másokon?” címmel.

Hagyományosnak mondható a nyári szünet első hetében megrendezett **táborunk**. Ehhez pályázati támogatást is kaptunk. A programok között a Rendőrség és a Vöröskereszt felvilágosító előadásai, a Tűzoltóság bemutatója, sportversenyek is szerepeltek. Pályázati forrásból vásároltuk azokat az eszközöket, amelyek asztaliteniszezésre, asztali focira biztosítanak lehetőséget csütörtök délutánonként a gyerekeknek.

Gondozottainkkal közösen megünnepeltük a Farsangot, a Mikulást és a Húsvétot. A gyerekekkel felkerestük a Szociális Otthont és műsorral, virággal kedveskedtünk az időseknek.

A programok lebonyolításában nyújtott segítséggel és adományok felajánlásával támogatja munkánkat számos civil szervezet.

ÖSSZEGZÉS

Az írásos tájékoztatók alapján elmondható, hogy 2004-ben a jelzőrendszeri tagok fáradtságos és eredményes munkát végeztek a gyermekvédelemben.

Az intézmények többsége jelezte, hogy még mindig kevés a gyermekvédelmi munkára fordított idő. Javasolják teljes státuszú gyermekvédelmi szakemberek, gyermek- és ifjúságvédelmi felelősök alkalmazását az intézményekben.

Szintén igényként jelentkezik a tinédzser korosztály számára olyan kultúrált szórakozóhely kialakítása, ahol kontrollált keretek között szórakozhatnak a fiatalok.

A Gyermekjóléti Szolgálat fontosnak tartja a helyettes szülői hálózat kiépítését. Az 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról 40.§ és a 15/1998. (IV.30.) NM rendelet 25.§ a Gyermekjóléti Szolgálat számára feladatként írja elő a helyettes szülői hálózat szervezését, működtetését. A helyettes szülő a családban élő gyermek átmeneti gondozását saját háztartásában biztosítja.

A krízishelyzetbe került családok számára a Családok Átmeneti Otthona jelenti megoldást.

A Gyermekek Átmeneti Otthonának létrehozása is alapvető fontosságú, ahol azok a gyermekek kerülnek elhelyezésre, akik átmenetileg ellátás és felügyelet nélkül maradnak, vagy a család életvezetési nehézségei miatt a gyermek veszélyeztetett.

Köszönjük a jelzőrendszer tagjainak a kérdésekre adott válaszokat, az őszinte, alkotó véleményeket, javaslatokat.

Gödöllő, 2005. április 6.

Klopkóné Szabó Tünde
intézményvezető

Az előterjesztés szövege hiteles: Lukács Adrienn
szervezési főmunkatárs